Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэ гараа | № 289 (14309) | 1973 оной декабриин 11, вторник | Сэн 2 мүнгэн

[А]РАДАЙ ХИНАГШАДАЙ [Т]ООСООН

[СССР-эй арадай хиналтын органууд тухай КПСС-эй [...]тай ба СССР-эй Министрнүүдэй Советэй баталһан [...]мэй ёһоор, декабрь—февраль һаранuудта арадай хи[...]тын постнууд болон бүлэгүүдтэ ниитэ һунгалтын [...]аанууд болохо юм. Арадай хиналтын бүхы эмхи [...]гаануудай ажал хүдэлмэриие, тэрэнэйнь шанарые [...]шадань һайжаруулха ехэхэн удхатай ажал ябуулга [...]жо, тус суглаанууд колхозууд, совхозууд, пред[...]ятинууд, эмхи зургаануудай ажал саашадань һай[...]руулха, хиналтын хүдэлмэридэ олониитые олоор хабаа[...]лха хэрэгтэ ехэ түлхисэ үгэхэ ёһотой.

[П]артиин XXIV съездын зааһанай ёһоор, хүтэлбэрилхы [...] ябуулга хадаа гансахан тус тушаалда ажалладаг [...]үүд болон мэргэжэлтэдэй эрхилхэ хэрэг бэшэ, харин [...]ниина, совет органуудта ажахын болон бусад учас[...]уудта хүдэлдэг бүхы хүнүүдэй хэрэг мүн. Олониитэ [...]алтын хүдэлмэридэ хабаадахадаа, хамаг бүхы шиид[...]эринүүд ба тогтоолнуудай хэр зэргээр гүйсэдхэгдэжэ [...]ые шалгаха, тиигэжэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ [...]лхэ аргатай болодог юм.

[П]артийна организацинуудай хүтэлбэри ба дэмжэлгэ [...] арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнууд һүүлэй [...]үүдтэ олошорхоһоо гадна, ажалшадай дунда хүндэ[...] болоо, даалгагдаһан энэ ниитынгээ хүдэлмэриин[...] ёһые һайн мэдэхэ эдэбхитэдээр олошороо. Манай [ре]спубликада мүнөө 4200 бүлэг ба пост хүдэлнэ, тэ[...]дэнь арадай 30000 хинагша хабаадана. Тэдэнэй [...]лдаг хамаг бүхы хүдэлмэри КПСС-эй XXIV съез[...] хараалагдаһан юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые саг [...]ор соонь дүүргэхэ хүдэлмэридэ зорюулагдажа, пар[...]а, совет органуудта ёһотой туһа хүргэнэ, социалис [мур]ысөөнэй эршэ ажал хүдэлмэриин шанар, хуули ёһо [...]италха хэрэгүүдые һайжаруулгада туһална.

[Г]үрэнэй, ниитын, арад зоной ажал хэрэгтэ үнэн зүр[...]өө оролдодог, тэдэнэй түлөө хүсэ шадалаа гамнан[...] тэмсэдэг, ниитын хэрэгые хубиингаа хэрэгһээ үлүү [...]дог хүнүүдэй олошорхо бүри совет гүрэмнай улам [...]эхэ, социалис демократи һалбаран мандаха гэжэ [В.] И. Ленин хэлэдэг һэн. Багшын энэ заабариин бодо[...] бэелүүлжэ байһаниинь манай Буряадай арадай хинаг[шад]ай ажал хүдэлмэри дээрэ харагдадаг.

[Л]окомотив-вагон заһабарилгын, самолет бүтээлгын, [...]люйн цементын, «Электромашина» заводуудай, на[...]сэмбын фабрикын, Байгалай леспромхозой, Улаан[...] аймагай «Маяк», Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» [кол]хозуудай, Хурамхаанай, Байгалай совхозуудай болон [...] олон предприятинууд болон ажахынуудай арадай [хин]агшадай хүдэлмэриие һайн ажалай жэшээ болгон [...]ажа болоно. «Электромашина» заводой арадай хи[...]ад, жэшээнь, үйлэдбэриин нөөсэнүүдые ашаглаха, [...] оньһон техникэ хэрэглэхэ хүдэлмэри түргэдхэхэ, [...]ай технологиие саашадань нарижуулха талаар ехэ [...] хүдэлмэри ябуулжа байдаг. СССР-эй ВДНХ-гай ал[...] медальнуудта тус заводой олон хинагшад хүртэһэн. [...]нэр шэнэ шэнэ электродвигательнүүдые, орёо оньһон [...]шкые, эрдэм наукын туйлалтануудые үйлэдбэридэ [...]эрүүлэлсэхэ юм. Тус заводто бүтээгдэһэн электро[двиг]ательнүүд Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй. [...] Хяагтын аймагай «Родина» колхозой арадай хинаг[...] һайнаар ажалладаг. Хиналтын хүдэлмэриин түрүү [...] дүршэлые шадамараар хэрэглэн, тэдэнэр ажахынгаа [...]эдбэриие хүгжөөхын түлөө колхозой партийна органи[...]ин, правлениин хүдэлмэридэ ёһотоор туһалдаг. Эндэ [...] хүн колхозой ба отделениинүүдэй хиналтын бүлэ[...]эй хүдэлмэридэ хабаадана. Тиихэдэ ажахын һалбари [...]нэй хүдэлмэриие тусгаар долоон бүлэг хинагшад [...]ргэлжэ шалгажа байдаг. Тиигэжэ «Родина» колхоздо [...] жэлэй туршада үндэр һайн ургасын абтадаг, ехэ [...]эл бэлдэгдэдэг ба мал ажалай продукци дээшэлүү[...]дэг болоо.

[Т]иигэбэшье хиналтын хүдэлмэри манай республикада [...] хаанагүй һайн гэхын аргагүй. Олохон предприяти[...], барилганууд, колхоз болон совхозууд, худалдаа [...]анай эмхи зургаанууд болон хүн зоной ажаһуу[...]й хэрэглэмжэ хэнгадаг газарнуудта даалгагдаһан [...]ын энэ хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандадаг хи[...]ад бии. Илангаяа гамнаха, арьбалха хүдэлмэри һу[...] ажал хүдэлмэридөө хойрогоор хандадаг, ниитын га[...]уудта журам эбдэдэг, хүдэлмэриин саг гээдэг, хули[...] ааша гаргадаг хүнүүдтэй тэмсэл үе сагай эрилтэ[...]шеол хүрөөдүй.

[А]радай хиналтын бүлэгүүд болон постнууд—ехэхэн хү[...]мүн. Ажабайдалдахи, ажахынуудтахи хамаг бүхы ду[...] дунданануудые элирүүлэн, тэдэниие усадхаха хэрэгтэ [...]нэй ёһотоор нүлөөлдэг болохын түлөө партийна, совет [...]нуудай зүгһөө зүб хүтэлбэри хэрэгтэй, бүлэг болон [...]нуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр эдэбхитэй, харюусалгатай [...]хэ, зориг түгэлдэр хүнүүдые дэбжүүлхэ шухала. [...]хүтэлбэриин һуладабал, хиналтын хүдэлмэри шанар[...] нэрэ зүүһэн боложо эхилдэг. Иимэ ушарнууд Улаан[...] мяха-консервын комбинадта, кондитерскэ ба гутал[...]ын фабриканuудта, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Ком[муни]зм» колхоздо, Бэшүүрэй колхоз хоорондын барилгын [орга]низацида, «Бурятцелинстройн» Хяагтын нүүдэл онь[сол]оруулагдамал колонно ба бусад зарим предприяти[...], ажахынууд болон эмхи зургаануудта дайралдаа юм. [...]у дунданануудаа ерэхэ жэлдэ дахин дабтахагүйн түлөө [...]алтагүйгөөр хүдэлһэн арадай хиналтын постнууд бо[лон] бүлэгүүдэй гэшүүд шүүмжэлэлһээ зүб тобшолол хэ[...] ажал хүдэлмэреэ саашадань һайжаруулха ёһотой. [...]эдэ тусхайта партийна болон совет организацинууд [хин]алтын хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ ажалаа партийна [...] хэмжээндэ гаргаха, харюусалгатай болгохо ушар. [...] Арадай хиналтын постнууд болон бүлэгүүдэй тоосоо[...] һунгалтын суглаануудта, конференцинүүдтэ ажалай [колл]ективүүдэй гэшүүн олоороо хабаадаха ёһотой. Суг[лаан]ууд болон конференцинүүдэй эмхитэйгээр, шүүмжэ[...]этэйгээр, тэдэнэй хүдэлмэридэ хүн зоной эдэбхитэй [...]адалгатайгаар үнгэргэхын тула партийна организа[...]уд оролдохо зэргэтэй. Хиналтын бүлэгүүд болон [...]нуудай ажал хүдэлмэриин урагшатай ба аша туһатай [...]а тэдээндэ эдэбхитэй хүнүүдэй һунгагдаһанһаа бо[...]. Тиимэһээ арадай хинагшадаар дэбжүүлэгдэһэн [...]үдэй кандидатуранuудта харюусалгатайгаар хандаха, [...]эр тухай бусад хүнүүдэй хэлэһэн сэгнэлтын үгэ[...]ые шүүмжэлэн хаража үзэхэ шухала. Тиин арадай [хина]гшадаар коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүү[...] дундаһаа эгээл эрхимүүдынь һунгагдаха ёһотой. Имаг[...] тиимэ хүнүүд хиналтын хүдэлмэриие зүбөөр ябуулжа [...]ха бшуу. Гадна хиналтын хүдэлмэридэ хүн зоной [аж]ал олоороо хабаадаад байбал, тэрэнэй аша үрэнь [...]болохо гэжэ мартагдаха ёһогүй.

[М]үнөө эхилһэн арадай хиналтын постнууд болон бүлэ[гүүдэй] тоосоото һунгалтын суглаанууд дутуу дунданануудаа [...]жэлэн элирүүлгын, ажал хүдэлмэреэ саашадань [һайжа]руулха тухай ашатай туһатай һанал андалдалгын, [социа]лис демократи барнмталан, шууд сэхэ, зүб хөөрэл[...]эй оршон байдалда үнгэрхэ гэжэ найдагдана. Тус [суглa]анууд дээрэ удха шанараар ехэ ажал хэрэгүүдые [...]лһэн тогтоолнууд болон шиидхэбэринүүд абтаха [...]тэй. Эдэ тогтоолнууд арадай хиналтын бүлэг болон [...]нуудай бүхэли жэлэйнь программа болохоор зохёог[...] ушартай.

[Аж]ахын бүхы һалбаринуудта манай республикын хүн [...]й шэнэ амжалта туйлахын, юһэдэхи табан жэлэй дүр[...]и жэлэй түсэбүүдые амжалтатай дүүргэхын, тиигэ[...] КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэе[лүүл]хын түлөө тэмсэхэ һайн һайхан эрмэлзэл, зорилго [...]дай арадай хинагшадай урда табигдана.

Баргажанай солото механизаторнуудай нэгэн Бубей Хуриганович Дармаев байгша оной таряа хуряалгада онсо шалгаржа гараһан юм. Энэ нүхэрнай богонихон болзорто 8893 центнер таряа хуряажа, ажахы соогоо хоёрдохи һуурида гараа һэн. Ажахын түрүү механизатор Бубей Хуриганович мүнөө үедэ оньһон техникэ заһабарилгада эдэбхитэйгээр хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизатор Б. Х. Дармаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҺАРААР УРИД

Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой коллектив байгша оной даабариһаа гадуур ДТ-75 маркын 10 трактор, тракторай 15 двигатель заһабарилжа, «2-ПТС-4» маркын 50 прицеп бүтээн гаргахаар социалис уялга абаһан юм. Заводой коллектив арбан нэгэ һарын даабариһаа гадуур 53 трактор, тракторай 9 двигатель заһабарилжа, 92 прицеп бүтээн гаргаад абаһан уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлһэн.

Тракторнуудые заһабарилдаг цехэй коллектив бүри октябриин 29-дэ жэлэйнгээ даабари дүүргэһэн юм. Энэ цехэй коллектив жэлэй дүүрэтэр үшөө 50 трактор заһабарилха уялга абаад хүдэлжэ байна. Александр Григорьевич Малышев тус цехэй коллективые хүтэлбэрилдэг. Тэрэ ехэ дүршэл шадабаритай инженер юм. Тиимэһээл ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадана. Энэ цехэй коллектив жэлэй эхинһээ дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябаһаар.

Владимир Дементьевич Бельскиин даадаг тракторай тэргэ хэдэг цехэй коллектив мүн лэ амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Энэ цехэй коллектив ноябриин 13-да жэлэйнгээ даабари дүүргээд, мүнөө ерэхэ жэлэй түсэбөөр продукци гаргана.

Тракторнуудые заһабарилдаг, тракторай тэргэ хэдэг цехүүдэй коллективүүдэй иимэ амжалтатайгаар хүдэлжэ байһан дээрэһээ манай заводой хүдэлмэришэд һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ, трактор, машинануудые бүри һайнаар заһабарилна. Бидэнэр байгша оной арба нэгэн һара соо даабариһаа гадуур 287 мянган түхэригэй продукци худалдаһан байнабди. Коллективнай юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй һүүлшын һара соо бүри габшагайгаар хүдэлжэ, даабараа декабриин 25-да дүүргэхээр шиидэнхэй.

Л. НЕПОМНЯЩИХ,
Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой ажалай болон салин хүлһэнэй таһагай начальник.

ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ
ЭРШЭ · ШАНАР · ДЭЛИСЭ

МАЛШАДАЙМНАЙ АЖАЛ УРАГШАТАЙ

Манай «Коммунизм» колхоз аймаг соогоо эгээл томохон ажахынуудай нэгэн болоно. Эндэ хүдөө ажахын янза бүриин һалбаринууд эрхилэгдэдэг. Тэдэнэй дундаһаа мал ажал түрүү һалбаринь болоно. Яахадааб гэхэдэ, мяхан, һүн, нооһон гол түлэб ехээр абтажа, гүрэндэ худалдагдажа, ажахыемнай олзотуулна ха юм. Тиигэжэ колхозоймнай ажалшад партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө мал ажалай болон таряан ажалай продуктнуудые бүри ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха зорилготойгоор бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ яһала һайн үрэ дүн туйлажа байна. Мяхан, һүн, нооһон ехээр абтажа, тэдэниие гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

1973—74 онуудай үбэлжэлгын үедэ бүри ехээр һү haaжа, гүрэндэ худалдаха талаар аймагаймнай һаалишад республика доторoo үүсхэл гаргаһан байна. Абаһан үндэр уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө манай колхозой һаалишадай дунда социалис мүрысөөн мүн лэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Үльдэргэ нютагай һаалишан, үхэршэн бүхэн энэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхын тула оролдоно гээшэ.

Колхозой һү һаалиин фермэнүүдэй коллективууд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай. Тиигэжэ эдэ уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхынь түлөө колхозой правлениин болоод партийна комитедэй зүгһөө али болохоор туһаламжа үзүүлэгдэжэ байдаг. Малшадайнгаа дунда социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө нилээд ехээр һүн манда һаагдажа, гүрэндэ худалдагдаа.

Жэшээнь, түсэбэй ёһоор 5700 центнерэй орондо ноябриин хориной байдалаар 5760 центнер һүн гүрэндэ тушаагдаа. Тиигээд жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 550 центнер һү гүрэндэ худалдахаар хараалнабди. Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэхэдэ мүнөө жэлдэ һаамхай үнеэн бүриһөө 300 кило грамм ехэ һү абаабди. Иимэ амжалта юрэ туйлагдаа бэшэ юм. Энэ жэлдэ, илангаяа зунай хаһада һаалишад, үхэршэднай хамаг хаба шадалаа гаргажа ажаллаһан, зооветеринарна мэргэжэлтэд мал ажал яажа эрхилхэ тушаа эрдэм наукын эрилтэнүүдые, заабаринуудые баримталан хүдэлмэрилһэн байна бшуу. Тиихэдэ колхозой правлени, партком һү һаалиие дээшэлүүлхын түлөө нилээд ехэ хэмжээнүүдые бэелүүлһэн. Тиихэдээ табан жэлэй түрүүшын хоер жэлдэ 1720 центнер һү гүрэндэ дутуу худалдаһан ушарые онсолон хараадаа абаһан юм. Манай ажахыда эпэмнай ехэхэн дутагдал гэжэ мэдэрэгдэһэн байгаа. Тиимэһээ энэ дутагдалые юһэдэхи табан жэлэй дүүрэтэр сүм усадхаха гэһэн зорилго табинхайбди. Яахадааб гэхэдэ, манайда мүнөө хамаг арга боломжонууд бии. Нэгэдэхеэр, үнеэдэй тоо толгойе олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ байнабди.

Гансахан энэ жэлдэ үхэрөө зуугаад толгойтоор олошоруулагдаба. Мүн табан жэлэй дүүрэтэр баһал эды зэргээр олошоруулагдаха юм.

Мүнөө үлэгшэ үедэ үнеэн бүриһөө 300 килограмм һүн дээшэлүүлэгдэхэ. Тиигэжэ табан жэлэйнгээ түсэбые заатагүй дүүргэхэ гэжэ найдагдахаар байна.

Хоёрдохёор, ниитынгээ үхэр малда хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэхые оролдонобди. Тиихэдээ бүдүүн тэжээл, шэмэтэ болоод холимог тэжээлнүүд нилээд ехээр бэлэдхэгдэхэ.

Хамтынгаа һүрэг олон малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ, үбэлжэлгэеэ һайнаар үнгэргэхэ арга боломжотой болонхойбди. Сэхыень хэлэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ нэгэ хахад дахин ехэ тэжээл хуряагдан абтаа. Мүн хоёр хахад дахин ехэ сенаж дарагдаһан байна.

Һү һаалиһаа гадна, мяха абалгада ехэхэн анхарал манда хандуулагдадаг гээшэ. Байгша ондо манай ажахы 2600 центнер мяха гүрэндэ худалдаха байһан haa, һаянай байдалаар 3050 центнер бэлэдхэлэй пункт ябуулаа. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 60 центнер тушаажа, гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө табан зуун центнерээр үлүүлхээр хараалнабди. Урда жэлнүүдтэ баһал зургаан зуун гушан гурбан центнер мяхан гүрэндэ дутуу худалдагдаһан байгаа. Тиимэһээ бидэ мүн лэ энэ дутагдалаа усадхахын тула зохисотой хэмжээ хараалһан байнабди.

Зунай, үбэлэйшье сагта шахамалнуудайнгаа шэгнүүрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. Колхозоймнай түрүү үхэршэд Цыдып Ширапов, Цырен-Дулма Цыренова гэгшэд, мүн бусадшье хүдэлмэрилэгшэд энэ зундаа Нохони гэжэ холын бэлшээридэ мал адуулхадаа, үхэр бүриингөө шэгнүүр сүүдхын туршада мянга гаран граммаар нэмээжэ абаа.

Мүнөө үедэ тус бүридөө гурбан зуун гушан килограмм шэгнүүртэй 152 хашараг мүнөө үедэ шахагдажа байна. Шахалгада табигдаһан хашараг бүхэн сүүдхын туршада найман зуун граммаар нэмээгдэнэ. Үхэршэднай эдэ хашарагуудаа гүрэндэ тушаагдаха үе болотор тус бүриень 370 килограмм болгохо зорилготой. 1974 оной 6 һарын туршада гүрэндэ мяха худалдаха түсэбтэмнай энэмнай нилээд ехэ нэмэри болохо бшуу.

Хэдэн үгөөр хонишод тухайгаа хөөрэжэ үгэмөөр. Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ Үльдэргын хонишод яһала һайнаар ажаллажа гараба. Хонишоднай түсэбһөө гадуур дүшэн долоон центнер нооһо тушаагаа.

Жэл бүхэндэ колхоздомнай хонишод-зуутан олон болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ оройдоол гурбан хонишод зуутан байгаа haa, мүнөө жэлдэ табан хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө зуу—зуу гаран хурьга абажа, түлжүүлһэн байха юм. Жэшээнь, Цыдендамба Дагбаев зуун эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга абаһан, хонин бүриһөө 3 килограмм найман зуун хорин хоёр грамм нооһо хайшалһан байна. Энэ нүхэрнай туйлаһан амжалтынгаа түлөө аймагай чемпион болоо. Малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ онсо шалгаржа, гүрэн түрынгөө үндэр шагналда — Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэһэн байна. Ондоошье хонишод тухай хэлэхэ болоо haa, Дулма Цыбенова 100 эхэ хонин бүриһөө 108 хурьга, Цыдендамба Доржиев зуун табые абаа Норбо Дашинимаев, Валерий Раднаев гэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абаһан байна. Колхозой түсэбэй ёһоор хамта дээрээ зургаан мянган хурьган абтаха байгаа haa, үнэндөө 6902 хурьган абтаа. Тиихэдэ дунда зэргээр зуун эхэ хонин бүриһөө энэ жэлдэ наян хоёр хурьгад абтаһан болоно. Энэмнай тиимэшье һайн үрэ дүн бэшэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энээниие шэнжэлээд үзэхэдэ, хонишон бүхэн түрүүшүүлдэ хүрэмөөр ажаллаатүй байна бшуу.

Мүнөө үедэ социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэһэнэй, энэ шухала ажалые эрхилхэ түрүү онол аргые хэрэглэһэнэй ашаар сагаал «алта», мяха бүри ехээр абаха зорилго табигдана.

Түсэбтэ табан жэлэй эсэстэ манай ажахы 2200 үхэртэй, 16 мянган хонитой болохо ёһотой. Тиигээд 1974 оной январиин нэгэнэй байдалаар хоёр мянга зуун толгой үхэртэй, 16.100 хонитой байха гээшэ хабди. Мүн һаамхай үнеэдэй тоо толгойе олошоруулха түсэб дүүргэгдэхэ.

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар хараалагдаһан хэмжээнүүдые шэнжэлээд үзэхэдэ манай колхозой малшад арга боломжонуудаар ехэ, табан жэлэй түсэб бэелүүлхээр шиидэнги байна.

Энэ жэлэй сагай уларил манай колхозой таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэхэн бэрхэшээл тохёолдуулаа. Иигэжэ шэнэ ургасын түсэб дүүргэгдээгүй. Энээнһээ, уламжалан холимол тэжээл таряанай үрэһэн дуталдаха болоно.

Тиигэбэшье, манай колхозой үхэршэд, һаалишад, хонишод, зооветеринарна мэргэжэлтэд үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын түлөө хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллана.

Л. ЦЫДЫПОВ,
«Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ.

Яруунын аймаг.

САГААН ЭДЕЭНЭЙ ЭЗЭД

Ажахын һаалишад байгша ондо абаһан социалис уялгануудаа болзорһоо урид дүүргэжэ, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэб нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхэ хараа зорилготойгоор мүнөө үедэ ажаллажа байнхай. Истокско фермын коллектив габшагай ажалаараа аймаг соогоо мэдээжэ болоһоор үнинэй юм. Һаалишад арба һарын туршада үнеэн бүриһөө 1986 килограмм һү haaжа, социалис мүрысөөндэ түрүүлбэ. Эндэхи һаалишад энэ хугасаада 3400 центнер һү гүрэндэ тушааха түсэбөө 667 центнерээр үлүүлжэ шадаа.

Малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө Истокско фермын һаалишад КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шанда хүртэһэн.

Һаалишад ушарһан бэрхэшээлнүүдһээ туйхарингүй ажалаа һайнаар бүтээжэ, хараалһан даабаряа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула нэгэ хүн шэнгеэр ажаллажа шадаһанай ашаар, иимэ үрэ дүн туйлажа шадана гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Шэлэһэн мэргэжэлдээ үнэн сэхэ, габшагай бэрхэ һаалишад эндэ олон. Ажахыдаа түрүү гэжэ алдаршаһан Валентина Иннокентьевна Суранова харууһалжа байһан үнеэдһээ энэ хугасаада 42530 килограмм һү haaха социалис уялгаа 1530 килограммаар үлүүлбэ.

Һаалишан Андрей Михеевич Бабинцев жэлэй эхинһээ харууһалжа байһан үнеэдһээ 41686 килограмм һү haaжа, хоёрдохи һуурида ябана. Дүй дүршэлтэй бэрхэ һаалишан Устинья Ивановна Пушкаревагай ажалынь мүн лэ урагшатай һайн.

Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэжэ харабал, эндэхи һаалишад сүүдхын туршада 50 килограмм ехэ һү haaна. Түсэб, даабариин амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ хэрэгтэ фермые даагша Сергей Васильевич Аверин ехэхэн хубитаяа оруулжа шадаа гэжэ эндэ онсо хэлэхэ хэрэгтэй. Малшадай шанга шалгалтын нэгэн—үбэлжэлгэ гэжэ хүдөөгэй ажалшад һайн мэдэдэг. Энэ харюусалгатай ажалдаа эрхим бэлэдхэлтэй орожо, үбэлэй янгинама хүйтэндэ һү һааляа доошолуулангүй абаһан социалис уялгаа бодото дээрэнь дүүргэхын тула һаалишан бүхэн бүри эртэ намарһаа бэлэдхэл хэлсэһэн юм. Малай байра хаһа сагтаа заһабарилагдажа, хорёо хотонь һэльбэн шэнэлэгдээ.

Үбэлжэлгын үедэ үгтэхэ тэжээл хубаарилагданхай. Энэ хугасаада һаалишад үнеэдтээ 1600 центнер үбһэ, 590 тонно силос, 3500 центнер һолоомо эдюулхэ түсэбтэй. Бии байгаа үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха, сагаан һолоомоёо тусхай түхеэрэлгэдэ хэршүүлээд, халуун уһанда дэбтээжэ, талха таряанай зүйлтэй холижо эдюулхэ гэжэ эндэхи малшад шиидэһэн юм. Ямар һарада хэды шэнээн үбһэн һаалишадта үгтэхэб гэһэн түсэб зохёогдонхой. Һаалишад үнеэдээ мэргэжэлтэдэй табиһан рационойнь ёһоор сагтань эдеэлүүлнэ. Һаамхай үнеэн бүридэ үдэрэй туршада 2 килограмм һайхан үбһэн, 4 килограмм зеленко, 3 килограмм талха таряанай зүйл, 10 килограмм хартаабха үгтэнэ.

Тус фермэдэ тэжээл буйлуулдаг цех һайнаар хүдэлгэгдэнэ. Жэжэ болотор хэршэһэн сагаан һолоомон халуун уһанда 3 часай туршада дэбтээгдэжэ, удаань талха таряанай зүйлдэ холижо үнеэдтэ үгтэдэг. Дүй дүршэлтэй механизаторнууд Николай Алексеевич Плотников, Прокопий Васильевич Бабкин гэгшэд тэжээл буйлуулдаг цехтэ хүдэлнэ. Эдэ нүхэднай сагаан һолоомо тусхай түхеэрэлгэдэ жэжэ болотор хэршэжэ, буйлуулна. Һаалишад иимэ тэжээл үнеэдтэ үдэрэй хоёр дахин үгэнэ.

Социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ асуудалда фермые даагша Сергей Васильевич гол анхаралаа хандуулна. Һаалишан бүхэн өөр өөрын түсэб, социалис уялгатай юм. Хэн ямар һарада хэды шэнээн һү haaха уялгатайб гэжэ аржытар бэшэгдэһэн түсэб улаан булангдань бии. Мүрысөөнэй дүн һара бүри согсологдожо, онсоо шалгарһан һаалишад урмашуулагдана. Энэ ажалша бэрхэ коллектив ехэ һүнэй түлөө фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, аймагай солото һаалишан Анна Антиповна Тараканoвскаягай нэрэмжэтэ шанда нэгэнтэ бэшэ хүртэһэн юм.

Үбэлжэлгын үедэ ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон тухайгаа эндэхи һаалишад мэдүүлһэн юм. Кабанскын совхозой һаалишад болон малшад абаһан уялгаа амжалтатайгаар дүүргэхээр шиидээд, үдэрһөө үдэртэ оролдосотойгоор ажаллана. Эндэхи һаалишадай хэлэһэн үгэеэ бодото хэрэгээр дүүргэхэ байһандань гүйсэд этигэмээр.

А. МЕЩЕНИН,
Кабанскын аймаг.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ

Һалбаринуудта хабаатай комиссинуудай пленарна заседанинууд

СССР-эй Верховно Советэй, Союзай Советэй ба Национальностьнуудай Советэй: Промышленностиин, Транспортын ба хэлхээ холбооной; Барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин; Хүдөө ажахын; Элүүрые хамгаалгын ба социальна тэдхэлгын; Арадай гэгээрэлэй, эрдэм болон соёлой; Худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, коммунальна ажахын һалбаринуудта хабаатай саг үргэлжын комиссинуудай пленарна заседанинууд декабриин 8-да Москвада болоо.

Залуушуулай хэрэгүүдые шэнжэлхэ, тэрэшэлэн Байгаалиие сахин хамгаалха хоёр палатын комиссинуудай пленарна заседанинууд энэл үдэр болобо.

СССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Советэй декабриин 12-то нээгдэхэ ээлжээтэ — VII сессиин эхилхын урда тээхэнэ Москва ерэһэн 500 гаран депутадууд комиссинуудай заседанинуудта хабаадаа.

СССР-эй арадай ажахые 1974 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые, 1974 оной гүрэнэй бюджет ба 1972 оной бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое даб дээрэ хаража үзэһэнэй үрэ дүнгүүд тухай элидхэлнүүд мэдээсэлнүүдые депутадууд сонособо.

Депутадууд — комиссинуудай гэшүүд зүбшэн хэлсэлгын үедэ үгэ хэлэхэдээ, оронoймнай ерэхэ жэлэй түсэб ба бюджет түсэбтэ табан жэлэй гол зорилгодо харюусаха — социалис үйлэд бэреэ хурдан түргэнөөр хүгжөөһэнэй, тэрэнэй ашаг үрые арьбадхаһанай, научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаһанай, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр арад зоной байдал болон соёл болбосоролые нилээд хүгжөөхэ ябадал хангаха байха. Гэхэтэй хамта, совет экономикын бүхы нөөсэ арга боломжонуудые бүри хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ шухала гэжэ депутадууд тэмдэглээ.

Һалбаринуудта хабаатай комиссинууд ороной 1974 оной түсэб ба бюджет тушаа тобшололнуудые, 1972 оной бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое баталба. СССР-эй Верховно Советэй тус тус палатануудай заседанинууд дээрэ комиссинуудай үмэнэһөө нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэхыень Союзай Советэй, Национальностьнуудай Советэй түрүүлэгшэнэртэ даалгагдаа.

Хиналта хангаха зорилгоор, экономикын ба соёлой һалбаринуудые хүгжөөлгын зарим асуудалнуудаар урда тээнь комиссинуудай гаргаһан һанамжа дурадхалнуудые министерствэнүүдэй албан зургаануудай ямараар дүүргэжэ байһан тухай мэдээсэл һалбаринуудта хабаатай хэдэ хэдэн комиссинуудай заседанинууд доро соносогдоо. Эдэ комиссинууд тус асуудалаар зохихо тогтоолнуудые гаргаа.

(ТАСС).

[ТҮ]СЭБҮҮДЭЭ ДҮҮРГЭБЭ

[Жи]томирско, Ровенскэ, [...]вицка, Закарпатска [ба] Курска областьнуудай [...]ажалай хүдэлмэрилэгшэд гүрэндөө мяха, һү, үн[...] ноохо худалдаха жэ[...]ээ арадай ажахын түсэб болзорһоо урид дүүргэбэ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө һураггүй ехэ мал ажалай продуктнууд тушаан абадаг пунктнуудта ороо. Мал ажалай продукци түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдагдажа үргэлжэлһөөр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҺУРГАХА, ХИНАХА, ТУҺАЛХА

Аймагай партийна эхин организацинуудай тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо үнгэрбэ. Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, удха шанартай гурбадахи жэлэй гүрэнэй түсэб, ажалшадай абаһан социалис уялгануудые дүүргэхын түлөө, социалис мүрысөө бүри дэлисэ ехэтэйгээр, аша үрэ баянтай болгохын түлөө партийна организацинуудай эмхидхэлэй болон политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулһаниинь эдэ суглаанууд дээрэ эли тодоор харагдаа.

Партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ябажа байха үедэ, мүн эмхидхэлэй, политическэ удха шанартай энэ хэмжээ ябуулгын бодотоор бэелүүлэгдэжэ эхилһэн сагһаашье хойшо партийна доторой ажабайдалда ехэ хубилалта болоһон, үйлэдбэридэ, ниитын хэрэгтэ коммунистнуудай үзүүлдэг нүлөөлхы үүргэнь, харюусалга болон эдэбхи эрмэлзэлынь улам дээшэлһэн байна гэжэ онсо тэмдэглэгдээ.

Тиихэ зуура тоосоото элидхэлнүүд дотор, мүн зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэй хабаадалсаһан коммунистнуудай хэлэһэн үгэнүүд дотор партийна организацинуудай хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тушаа, шиидхэгдээгүй асуудалнууд болон хэрэглэгдэдэггүй арга боломжонууд тушаа ехэ анхаралай хандуулагдаһые онсолон тэмдэглэмээр. Илангаяа колхоз, совхозуудай, промышленна предприяти болон барилгын эмхинүүдэй ажал ябуулгын үрэ дүнгые улам һайжаруулха, ажалай бүтээсэ бүри дээшэлүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай шанга хиналта доро, үдэр бүриин хүтэлбэри доро байха асуудалнууд гэжэ хэлэгдээ.

Тэрэнэй түлөө партийна хүтэлбэриин онол арга болон шадабарине нарижуулэн һайжаруулха, КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые, партийна ажабайдалай ёһо гуримуудые нарииһаар сахиха, коммунистнуудта үзэл сурталай талаар хатуужангы, болбосоронгы, түрүү зэргэдэ ябаха үүргэеэ нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхэ уялгатай байһыень дахинаа дабтан һануулхашье ушар болоо. Тиихэтэеэ хамта партийна суглаанууд дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд шүүмжэлхы олон ажаглалтануудые хэһэн, һанамжа дурадхалнуудые оруулһан байна. Эдэ бүгэдэн үйлэдбэриин хэрэг, ниитын хүдэлмэри, партийна ажал ябуулга эрид һайжаруулха асуудалнуудта сэхэ зорюулагдаа.

Колхоз, совхозуудай байдалда сэхэ хабаатай хурса удхатай үгэнүүд һонирхол татаагүйдөө аргагүй. Жэшээнь, Дэрээнэй, Аргадын совхозуудай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын эрдэмтэ мэргэжэлтэд горитой шүүмжэлүүлээ. Тэрэнь тон зүб. Эдэ ажахынуудта хүдөө ажал эрхилхэ түрүү технологи хэрэглэгдэнэгүй, шэнэ техникэ, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын, малшадай болон механизаторнуудай ажалай эмхидхэл, ажаллаха эрхэ байдал һайжаруулхын тула оролдолго гаргаданагүй. Иимэ дутагдалтай хүтэлбэриһөө боложо, эдэ ажахынууд һэгдэлһээ тиимэ бөлөөр гараадхинагүй ха юм.

Дэрээнэй совхозой механизатор коммунист нүхэр Ухинов үгэ хэлэхэдээ, газар таряалан эрхилхэ агротехникэ һайжаруулжа шаданагүйбди. Шанар муутай хүрэнгын үрэһөөр тарилга хэгдэнэ. Бии байгаа техникэдээ эзэн бусаар хандадаг, бүтээсэгүйгөөр ашагладаг заншалтайбди. Тракторнууд нэгэл халаанда хүдэлгэгдэнэ, тиигэжэ тарилга хэхэ газар элдүүрилгэ ехээр нобшорно. Эдэ бүгэдые усадхажа шадаа хадаа, ямар ехээр барышатаха байгаа гээшэбибди гэһэн ажаглалта хэһэн байна.

Тоосоото үедэ партийна диилэнхи олон эхин организацинууд ажал ябуулгаяа эли бодо эдэбхижүүлһэн. Энэ талаар Гааргын совхозой (парткомой секретарь А. Ч. Цыденов), оньһожоруулагдамал нүүдэл 10-дахи колоннын (партбюрогой секретарь П. Н. Манзырев) партийна организацинуудай хүдэлмэрине һайшаан магтамаар. Эдэ организацинуудта коммунистнуудай эдэбхи хүгжөөхэ, харюусалга шангадхаха, эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин аша үрэ дээшэлүүлхэ талаар горитой юумэн хэгдэжэ байдагынь тэмдэглэгдээгүй аргагүй. Коллективүүдэй ажал хэрэгэй урагшатай һайнаар ябажа байһан ушар имагтал партийна нүлөөгэй улам үргэдэжэ байһанай бодото баримта болоно бшуу.

Гэхэтэй хамта аймаг соо хангалтагүйгөөр хүдэлдэг партийна бүлэгүүд, цех, отделени болон бригаданuудай үшөөл олон бии байһаниинь шаналмаар. Жэшээнь, Аргадын совхозой партийна организаци тоосоото хугасаа соо ажахын бүхы коммунистнуудай хамтын суглаан таба дахин үнгэрһэн, тиихэдэ отделенинүүдтэ 6—7 суглаан болоһон. Тэрэ мүртөө олон коммунистнуудынь суглаанда ерэдэггүй байха юм. Райпогой, «Сельхозтехникын» Могойтын отделениин партийна эхин организацинууд мүн лэ иимэрхүү байдалтай байһаниинь тоосоото суглаануудай үедэ элирээ бшуу. Эдэ болон бусад зарим организацинуудай олон коммунистнууд партийна ямаршье даабаригүй байһан.

Тоосоото һунгалтын партийна суглаануудай үедэ гүрэнэй партийна журам эбдэдэг, гүрэнэй түсэб дүүргэдэггүй, дааһан тушаалдаа харюусалгүйгөөр хандадаг колхоз, совхозуудай, предприяти, эмхи зургаан болон албан газарнуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд шанга шүүмжэлэлдэ ороо. Гадна партийна зарим организацинууд захиргаанай ажал ябуулга хинаха эрхэеэ мууса хэрэглэнэ. Тусгаар эмхидхэгдэһэн комиссинууд ямаршье хүдэлмэри хээгүй байха юм.

Тоосоото һунгалтын партийна суглаанууд боложо дүүрэбэ. Үнгэрһэн үедэ партийна организацинуудай ябуулһан хүдэлмэриинь сэгнэлтэ абаа. Мүнөө КПСС-эй райком тоосоото һунгалтын суглаануудай дүнгүүдые шэнжэлжэ, тобшолол хэжэ, партийна эхин организацинуудай хүдэлмэрине саашадань бүри һайжаруулха, дайшалхы шадабариинь улам дээшэлүүлхэ зорилго хараална.

Партийна организацинуудай хүтэлбэридэ (партком болон бюро), тэрэшэлэн партгруппоргнуудаар олон хүн шэнээр һунгагдаа. Тиимэһээ һунгагдамал эдэбхитэдые ниитын хүдэлмэридэ дадуулан һургаха, партийна байгууламжын гол асуудалнуудтай танилсуулха, туһалха гээшэ шухала удхатай хэрэг мүн болоно. Энэ асуудалда партиин райком, тэрэнэй аппарадай хүдэлмэрилэгшэд гол анхаралаа хандуулха байһаниинь элитэ.

Б. ДАРМАЕВ,
КПСС-эй Хурамхаанай райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

МОДОШОН

КОММУНИСТ тухай хөөрөөн

Залуу наһан... Энэ сагай хэдышье хүшэр, хүндэ, бэрхэшээлтэй үедэ үнгэрһэн байгаашье һаа, ухаан бодол, зүрхэ сэдьхэлэйшни ходоо урмаар һанагдан ябадаг. Инаг дуран, ажабайдалайшни, ажалай түрүүшын амжалта тиихэдэ үзэгдэһэн хадаа тиимэ гү? Яагаадшье һаа, залуу наһан һайхан лэ ха юм даа...

Гуша гаран он. Оройдоо дүрбэн класс дүүргэһэншье һаань, үзэг бэшэг мэдэхэгүй нютагайнгаа дүрбэ-табан ехэ наһатайшуулые уншажа, тоолоо һургахыень Бардуевта даалгагдаба. Һанаад үзэхэдэ, энэ бэлэн мэтэ байха. Теэд бүхы наһан соогоо ажал хэжэ модохирһоһон гартай зониие, нариихан, даншье хүнгэн, хэмжүүргүй мэтэ эшэтэй гуурһа барюулжа һургаха, дадхааха гээшэ ямар хүндэ хэрэг һэм.

Хоёр жэлэй туршада тэдэнэртэй «носолдожо», нэмээдэг, хороодог, хубаадаг, үсхэдэг, уншадаг болгожо шадаа һэн. Һүүлдэнь наһатай болошоһон һурагшанарынь залуу хүбүүндэ хэды шэнээн ехэ баяр хүргөө гээшэ һэм!

Бардатан табан хүбүүдтэй һэн. Максар дунданиинь. Эдэнэр багаһаа хара ажал хэжэ эхилдэг байгаа. Хоёр хүбүүдынь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ баатарлигаар унаа. Нүгөө гурбаниинь механизаторнууд болонхой.

Чисаана нютагтань нэн түрүүн трактор бии боложо, Максар курсада һураха, тэдэниие жолоодохо эрхэтэй болохо дуратай байгаа. Теэд прицепщигээр хэдэн жэл соо хабар, намарынь хүдэлөө. Үбэлдөө модо бэлэдхэлгэдэ ябажа, тэрэниие шэрэхэ мүльһэн харгы сэбэрлэлсэдэг һэн. Энэнь баһал бэлэн хэрэг бэшэ бэлэй. Сулхара голой дээгүүр мүльһэн долоон километрэй зайда модо шэрэһэн шаргын жэншэдгүй ябахаар харгы гаргаад, тэрэнээ сэбэрлээд байха уялгатай байгаа. Һүүлдэнь модо унагаадаг болоо. Теэд мүнөө сагайхидал «Дружба» хюрөө байха бэшэ, хоёр хүн гар хюрөө татажа модо унагаадаг һааб даа.

Тиихэдэ хэды залуухан ябаашье һаа, һайн ажалаараа нүхэд соогоо илгардаг һэн. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха. 1938 ондо комсомолой гэшүүндэ абтаһан, трактор жолоодохо эрхэтэй болоһон юм. Энэ хоёр дурасхаалта үдэрнүүд Максар Бадмаевичай ухаанда мүнөө болотор һаяхан болоһон шэнги һанагдадаг.

Комсомолшууд колхозой түб һууринһаа холуур ажаһуудаг малшадта ябажа, «Сахилгаан» хуудаһануудые, ханын һонинуудые гоёор шэмэглэн гаргадаг, тэдээндэ һүүлэй һонинуудые хөөрэжэ үгэдэг байгаа.

1941 ондо нютагайнгаа Гүнжит басагантай гэрлэжэ, шууяатай хүхюу түрэ найраа хээ һэн. Жаргалаа, мэргэжэлээ, наһанайнгаа харгы олоһон Максар Гүнжит хоёр үри бээе хүмүүжүүлэн, амгалан тайбан һуухаар зэһээ һааб даа. Теэд оройдоол долоо хоноод байхадань дайн эхилшоо бэлэй.

Түрүүшын үдэрнүүдтэ сэрэгтэ абтаһан Максар Бардуев Смоленск, Ленинград, Псков шадар, Карелидэ, Эстонидо фашис булимтарагшадые үй бута сохилсоо. Тэрэ зенитнэ буугай наводчик байһан. Манай сэрэгтэ шухала ашаануудые шэрэдэг түмэр харгын томо томо станцинуудые фашис самолёдуудһаа аршалдаг байгаа.

1943 ондо Ельня хото шадар дайлалдажа ябахадаа, Максар Бардуев партида ороо.

Максар Бадмаевич Бардуев 1948 ондо Улаан Армиин албанһаа табигдаа һэн. Нютагаа бусажа ерэн сасуугаа, Хориин леспромхозой Зүүн Хуурайн модо бэлэдхэлэй пунктда ажаллахаар абтажа, модо отологшоор хүдэлжэ эхилһэн юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо хорин табан жэл үнгэршэбэ. Модо унагаагшаар, ашаашанаар, десятнигаар, трактористаар хүдэлхэдөө, ходоо түрүү зэргэдэ ябалсаа. Коммунист хүн иимэл байха ёһотой ха [...]

Тиигээд мастераар [...] лэгдэжэ, эрилтэ ехэтэй, [...] шадабаритай ударидагша [...] алдаршаа. Модо [...] предприятида олон [...] эдэбхитэй һайнаар, [...] ажаллаһан аша габьяа [...] дэрөөр сэгнэгдээ. Тэрэ [...] түрын эгээн дээдэ шагнал [...] Ленинэй орденоор шагн[...]

Тэрэнэй участогай [...] плексно бригаданууд [...] лэй октябрь һарада 600[...] бометр модо бэлэдхэхэ [...] тэ даабаритай байгаа. [...] тэрэнээ 288 куб[...] үлүүлһэн юм. Тиихэд[...] жэлэй юһэн һара соо [...] кубометр модо бэлэдхэ[...] сэбтэй байһан һаа, 6469 [...] бометр болгожо шадаа [...]

Иигэжэ коммунист, [...] нэй орденой кавалер [...] Бадмаевич Бардуев [...] табан жэлэй шиидхэхы, [...] шанартай гурбадахи жэл[...] сэб дүүргэлгэдэ [...] ехээр оруулалсана, агуу [...] тиин гэшүүн тула нэрэ [...] еэ дээрэ үргэн ябахые [...] доно.

В. СИВ[...]
Б. ЛАЙДАП[...]
аймагай газет[...] хүдэлмэрилэ[...]

Хориин аймаг.

ТҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

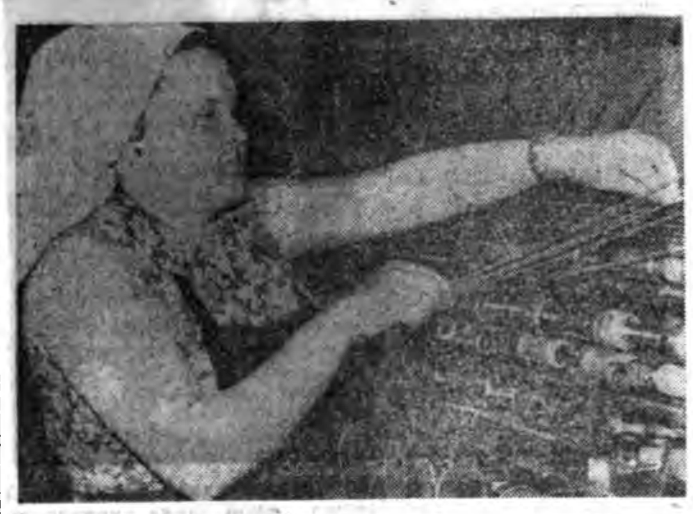

1974 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР

Елена Пампиловна Данилова хори гаран жэлэй туршада Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада хүдэлнэ. Елена Пампиловна энэ хугасаа соо хэдэн арбаад залуу хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлээ.

Мүнөө тэрэ халаанайнгаа даабари 115 процент дүүргэнэ. Түрүү ээрэгшэ фабрикынгаа ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Е. П. Данилова ээрэлгын цехэй группарторгоор һунгагданхай. Мүнөө үедэ 1974 оной түсэбөөр ажаллана. Тэрэ жэлэйнгээ даабариһаа гадуур үшөө 600 килограмм утаһа ээрэхэ социалис уялга абаа.

Д. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. П. Данилова ажалдаа.

Авторай фото.

ЭРХИМ ТОКАРЬ

«Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой коллектив һайн шанартай продукци гаргажа байдагаараа республика дотороо яһала мэдээжэ болонхой юм. Тус заводой коллектив түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхаха гэһэн шухалын шухала зорилго урдаа табидаг. Олохон хүдэлмэришэд энэ хүсэл зорилгоо бэелүүлжэ шаданашье. Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд эндэ олон болождо байнхай.

Токарь Алексей Егорович Кривоносов ажалай түрүүшүүлэй тоодо оролсоһоор үнихэнэй юм. Тэрэ халаан бүриингөө даабари хододоо 30—40 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар техническэ хиналтын таһагта тушаажа байдаг. Баян дүй дүршэлтэй, үндэр мэргэжэлтэй токарь А. Е. Кривоносов мүнөө 1974 оной февраль һарын түсэбөөр продукци гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Электромашина» заводой эрхим токарь А. Е. Кривоносов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СОВЕТ ОРО[...]

ШЭНЭ ОНЬҺОН ТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮД

КОМСОМОЛЬСК - НА - АМУРЕ. Ашаа зөөхэ түхеэрэлгэнүүдэй эндэхи заводто шэнэ түхэлэй кран түхеэрэгдэбэ. Тэрэ элетростанцинуудта хэрэглэгдэхэ юм. Кран жолоодолгын гурбан пультатай.

Предприятиин ветеран А. И. Поляковой хүтэлбэрилдэг түрүү бригадада шэнэ оньһон түхеэрэлгые хабсарха ажал даалгагдаа.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ коллектив үргэлгын шэнэ түхэлэй арбан оньһон түхеэрэлгэнүүдые бэлдэһэн байна. Табан тонно хүрэтэр ашаа үргэхэ кранууд эдэнэй дунда бии. Заводой конструкторнуудай бюрогой мэргэжэлтэд шухала узел ба детальнуудыень зохёоһон байна.

Амарай эрьедэ бүтээгдэһэн кранууд КамАЗ-да, Тольятти хотын автозаводто хүдэлнэ, хариин оронуудта худалдагдана.

БҮД НЭХЭГШЭД ЭСТАФЕТЭ ДАМЖУУЛАН АБАНА

ТИРАСПОЛЬ. Эндэхи пумаажан бүдэй комбинадта — Молдавиин түсэбтэ табан жэлэй ехэ барилга дээрэ — шэнэ түхеэрэлгэнүүдые туршалга эхилбэ. Иигэжэ бүд нэхэгшэд ажалай эстафетэ дамжуулан абаба. Утаһа бэлдэхэ туршалгын түүхэй эд эндэ бүтээн гаргагдаа.

Днестр мүрэнэй эрье дээрэхи бүд нэхэдэг асари ехэ комбинат жэл соо 110 миллион метр бүд гаргаха юм. Энэ предприяти республикын барилгашадай түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ болзорһоонь урид ашаглалгада оруулхаар шиидэһэн хүнгэн, эдеэ хоолой, мяханай ба һүнэй промышленностиин 19 барилгын нэгэн болоно.

ХҮЛЕЭГДЭҺЭН БАРИЛГА

АНДИЖАН. Эндэхи «Ирмаш» заводһоо түрүүшын шэнэ машинанууд Узбекэй, Таджикиин, РСФСР-эй ажахынууд[...] гээгдээ. Канал сэб[...] ВК-1,2 маркын маши[...] эндэ бүтээгдэжэ эхилб[...]

Багахан каналнууды[...] бэрлэхэдэ, гараар хэ[...] ажалда энэ машина хэр[...] дэхэ юм. Механизатор[...] шиные тракторта ш[...] лаад, час соо килом[...] үлүү участок сэбэрлэх[...] на. Багахан каналай з[...] һуулгагдаһан модонууд[...] шинын хүдэлхэдэ һаад[...] гүйгөөр тэрэ түхеэрэг[...]

Мүнөө болотор иимэ[...] оньһон аргаар бүтээгдэ[...] байһан юм.

ЗАҺАБАРИГҮЙГӨӨР ХҮДЭЛХЭ БОЛЗОР ҺУНААГДАБА

ТАЛЛИН. «Эстсел[...] техникын» Тартусай за[...] рилгын туршалгын [...] тракторай двигатель[...] заһабарилжа эхилбэ. [...] бари хүүлэнгүй, ГОС[...] хараалагдаһан 1500 [...] орондо 2500 час соо [...] хэ болобо.

Тартусай ухаалан з[...] шодой «Эстсельхоз[...] кын» Харьюска нэгэ[...] заһабарилгын предпри[...] коллектив халан абаба[...] табан жэлдэ нэгэдэлэй [...] барилгын предприятиин[...] сад цехүүд болон заво[...] шэнэ технологёор хүд[...] эхилхэ юм.

Намар-үбэлэй турша [...] Эстонидо зургаа мя[...] трактор заһабарилагд[...] хараалагданхай. Нэ[...] жэлэй энэ үеынхидэ орх[...] нилээд олон машина [...] барилагдажа, бэлэн б[...] Колхоз, совхозуудай ма[...] скойнуудай запасной ча[...] нуудаар һайнаар хангагд[...] ушар заһабарилгын [...] түргэдхэнэ. Олонхи р[...] нуудта энэ түхеэрэлгэ н[...] рүүлэгдэнхэй.

(ТАСС-ай корр.)

Харьковай тракторнуудые бүтээдэг заводто «Т-1[...] маркын тракторнуудые хабсарган суглуулха конве[...] тэй томо гэгшын цех баригданхай. Эндэ шэнэ үйлэд[...] ашаглаха ба машинануудые бүри олоор гаргахын т[...] социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Эндэ хэдэн мя[...] «Т-150» тракторнууд бүтээн гаргагдаа. Тэдэнэй [...] ниинь түсэбһөө гадуур бүтээгдэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Т-150» тракторнууд заводой кон[...]ер дээрэ.

ТАСС-ай фотохрони[...]

ЛЕКТОРНУУДЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Мэнэ һаяхан КПСС-эй райком аймагай лекторнуудэй һуралсал эмхидхэбэ. Эндэ сугларагшад «Элидхэлшэ ойлгосотой, сэбэр хэлэтэй байха» гэһэн асуудалаар Зүүн-Сибириин соёлой институдай ахалагша багша В. И. Калаганская, «Знание» бүлгэмэй республиканска отделениин референт Ю. И. Лузин уласхоорондын байдалаар лекци уншаба.

Һүүлээрнь уласхоорондын байдалаар, экономическа асуудалнуудаар, мүн коммунис хүмүүжүүлгын темэ дээрэ лекци уншагшад ами аминдаа секционно хэшээлнүүдтэ хабаадаһан байна.

Б. ШИРЕТОРОВ,
манай штатнабэшэ корр.

Жэлэй түсэб дүүргэгдээ

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Овощ, хартаабха бэлэдхэхэ үлүүлэн дүүргэгдээ. Хүн зонһоо 1200 тонно мяха худалдажа абаха түсэбтэй байһал, энэ тоогоо 1274 тоннодо хүргөө.

Бэшүүрэй, Хэжэнгын, Сэлэнгын райпотребсоюзуудай болон райпонуудай бэлэдхэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Түсэбтэ даабариһаа гадуур хоёр миллион үндэгэн суглуулагдаа. Загарайн бэлэдхэлэй конторо жэлэйнгээ түсэб нилээд ехэ үлүүлһэн, тиихэдэ Хүдэриин райпо 32 процентээр үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Мүн Бэшүүрэй, Тарбагатайн райпотребсоюзууд жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ.

Д. КОЛМАКОВ.

Үндэр шагналда хүртэгшэд

ТРАКТОРИСТКА—ХОНИШОН

Ахалагша хонишон Гажидма Гармаевна Цивилевагай энгэртэ Ажалай Улаан Тугай орден яларба. Тэрэ 1950 онһоо хойшо хонин ажалда хүдэлнэ. Мүнөө түлгэ хонидые харууһална.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүд. Тракторта һууха бүһэтэйшүүлэй нютагтань үсөөрхэдэ, залуухан Гажидма, эхэнэршье һаа, тракторай залуур барюха ушартай болоо һэн. Иигэжэ ямаршье ажалһаа т у н х а рихагүй ажалша бэрхэ байһанаа харуулаа. Гажидма Даша нүхэртэеэ ЧТЗ трактор даажа абаад, үдэр һүниие мэдэнгүй ажаллагша бэлэй. Гажидма Гармаевна эрэшүүлһээ дутуугүй үдэр бүриингөө нормо үлүүлэн дүүргэдэг һэн. Баруун Хүнтэйн үргэн талын тунга газар элдүүрилхэ хэрэгтэ тэрэ хубитаяа нилээд оруулаа. Ажалдаа амжалта түйлаһанайнгаа түлөө нэгэнтэ бэшэ шагнагдаһан, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэһэн байха.

Мүнөө Гажидма Гармаевна ажахын хүшэр хүндэ һалбаринуудай нэгэн бологшо хонин ажалда шударгы габшагайгаар ажаллана. Түрүүшээр хони харууһалхада юунһээшье доро хэсүү шэнгеэр тэрээндэ үзэгдөө. Һүүлдэ дадажа, Даша нүхэртэеэ түлгэ хонидые даажа абаа. Тэдэнэр 590—620 толгой хони гарзагүйгөөр жэл бүри ондо оруулжа тушаадаг. Цивилёвтоной багахан «коллектив» жэлһээ жэлдэ ажалай һайн дүн түйлана.

— Түсэб даабарияа дүүргэхэ гээшэ тиимэшье бэлэхэн хэрэг бэшэ даа.. Үбһэ тэжээлээр элбэг лэ һаа, малай ашаг шэмэ ехээр абтаха, нооһон ехээр хайшалагдаха байна. Зундаа, намартаа хонидоо хээрын ногоондо һайнаар бэлшээжэ таргалуулха, зоотехник ветеринарна заабари зүбөөр сахиха хэрэгтэй,—гэжэ Гажидма Гармаевна хөөрэнэ:

Зүб даа. Хонишоной мэргэжэл хүнгэн бэшэ гэжэ мэдэжэ ааб даа. Бүхы зүрхэ сэдьхэлээ зорюулжа ажаллаһан хүн лэ амжалта түйладаг. Цивилёвтоной бүлэ тиимэ хүнүүд юм. Тэдэнэр 1972 ондо түлгэ бүхэнһөө 3,6 килограмм нооһо хайшалжа, түсэбтэ даабарияа 124 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ нэгэшье толгой гарзада оруулангүй үбэлжөө. Үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалжа алмалта хээ.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түйлаһан ехэ амжалтыень, 1972 — 1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, бэлэдхэхэ талаар абаһан уялгануудаа дүүргэхэдээ, ажалай габьяа харуулһанайнгаа түлөө Гажидма Гармаевна Цивилева Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаба гэжэ газетэдэ уншахадаа, үнэн сэдьхэлһээ баясаа бэлэйб. Тэрэ даадаг хонидоо 100 процент харууһалжа, гарзагүйгөөр үбэлые үнгэргэһэн, толгой бүхэнһөөнь дунда зэргээр 3,7 килограмм нооһо хайшалһан байба. Иигэжэл үндэр шагналда хүртөө ха юм.

Түрэл колхозойнгоо бүри баян дэлгэр болохо хэрэгтэ ахалагша хонишон үдэр бүхэндэ хубитаяа оруулжа ябаа. Тэрэ ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Уланай сомоной Соведэй депутадаар гурбан жэл удаагуур һунгагдаһан ушар энээниие гэршэлжэ үгэнэ. Коммунис ажалай ударник 1970 ондо агуу вождиин ойн баярай медаляар шагнагдаа һэн.

Үндэр шагналаар урмашаһан ахалагша хонишон Г. Г. Цивилёва мүнөөшье даажа абаһан хонидоо гарзагүйгөөр ондо оруулхые эрмэлзэн ажаллана.

Г. БАДМАЕВ,
Уланай колхозой Уланай бригадын партийна эхин организациин секретарь.

Баргажанай аймаг.

ЛУГОВОДУУДАЙ ОРОЛДОСО

Республикымнай колхоз, совхозуудта ниитын адуулһа малай үбэлжэлгэ түлэг ябажа байна. Бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаһан ажахынууд энэ харюусалгатай хаһаяа һайнаар үнгэргэдэг, үбэлэй һаранuудта һү, мяха элбэгээр абажа шададаг гэжэ хүдөөгэй ажалшан бүхэн һайн мэдэнэ.

Байгша ондо Худанай совхозой хүдэлмэришэд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ шухала хүдэлмэреэ эмхи гуримтайгаар ябуулжа, хэзээ хэзээнэйхидээ ехэ үбһэ хуряажа абанхай. Хэрбээ 1972 ондо тус ажахыда бүхыдөө 48 мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдэһэн байбал, мүнөө жэлдэ ажалшад 51 мянган центнертэ хүргөө. Хайшан гэжэ эндэхи хүдэлмэришэд иимэ һайн үрэ дүн түйлажа шадааб гэжэ эндэ тобшохоноор хөөрэжэ үгэе. Нэн түрүүн эндэ нэгэ жэшээ хаража үзэмөөр.

Үнгэрэгшэ жэлдэ луговодууд гектар бүриһөө дундаа зэргээр 8,3 центнер үбһэ хуряаһан һаа, мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 13,2 центнер абаһан байна. Эдэ тоо баримтанууд луговод бүхэнэй оролдосын хүсэн гэжэ гүйсэд гэршэлжэ үгэнэ бшуу. Даажа байһан сабшалангай гектар бүриһөө тогтууритай һайн ургаса хуряажа абахын тула луговодууд түхэреэн жэлэй туршада ехэхэн хүдэлмэри хэжэ гараа.

Һүүлэй 7—8 жэлэй туршада 100 гектар сабшалан дээрэһээ 2.400—2.500 центнер үбһэ хуряажа абанабди. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа тарааха хүдэлмэрие сагтань һайн шанартайгаар дүүргэхые оролдодог заншалтайбди. Үбһэ ногооной һайн ургаса абаха гэбэл, хабартаа сабшалангаа 2—6 дахин уһалха хэрэгтэй гэжэ бодогшоб. Үбэлдөө Хүнды, Бургаастай гэжэ горхонуудые эхинһээнь хаажа, сабшалан дээрээ 250—300 кубическа метр тошон халладагбди, — гэжэ Буряадай АССР-эй габьяата луговод, коммунис ажалай ударник Степан Петрович Линейцев өөрынгөө ажал тухай хөөрөө һэн.

Дүй дүршэлтэй луговод Степан Петрович байгша ондо 30 гектар сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ, мэргэжэлтэдэй хэлэһэнэй ёһоор, оруулжа шадаһанай ашаар энээхэн талмай дээрэһээ 870 центнер үбһэ хуряажа абаа.

Тус ажахын сабшалан дээрэ дүй дүршэлтэй мелиораторнууд, өөрынгөө дуратай ажалдаа хори гаран жэл зорюулһан луговодууд ажаллана. Эдэ нүхэднай даажа абаһан сабшалан дээрэ түхэреэн жэлэй туршада ажаллададаг заншалтай юм. Үбһэ хуряалгаяа дүүргэһээр луговодууд сабшалангай хүрьһэ жэгдэрүүлхэ, тэрээн дээрэхи модо шулуу сэбэрлэхэ, наг шэбхэ гаргажа тарааха хүдэлмэреэ эхилдэг. Сабшалан дээрээ шиигнойто тарааха хүдэлмэридэ эндэхид гол анхаралаа табидаг байна.

Ажахын үнинэй луговодуудай нэгэн Будажап Цыденжапович Будажапов оролдосотой ажалаараа хамта хүдэлдэг нүхэд соохоо онсо шалгарна. Цырендоржо Жамбалович Жамбалов үндэр наһатай болобошье, түрэл ажахыдаа үшөөл ажаллаһаар. Цырендоржо Жамбалович үнгэрэгшэ зун Улзытэ гэжэ сабшалангай гектар бүриһөө 35 центнер үбһэ хуряажа абаа.

Сабшалангаа хоёр-гурба дахин уһалжа шадаһанай, олон жэлэй таримал ногоо һуулгаһанай, тэрээн дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэрие эмхи гуримтайгаар ябуулжа шадаһанай ашаар, иимэ һайн үрэ дүн түйлажа шадаа. Ажахын механизаторнууд энэ жэлэй ургасада 10 гаран мянган тонно наг шэбхэ, 600 гектар уһалагдадаг сабшалан дээрэ 160 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан юм. Уһалууриин сабшалан 2.300 гектарта хүргөө.

Олон жэлэй таримал ногоо һуулгаха хэрэгтэ луговодууд онсо анхаралаа хандуулдаг болонхой. Байгша ондо 1.167 гектарта хяаг, житняк гэхэ мэтэ ногоо таряжа, 18.354 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа абаба. 265 гектар дээрэһээ 300 центнер житняк, хяаг үбһэнэй үрэһэ суглуулаа.

Нуга сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа тарааха хүдэлмэрие гуримтайгаар ябуулжа, үбһэ ногооной тогтууритай һайн ургаса хуряахын тула луговодууд оролдожо байнхай. Эндэхи хүдэлмэришэд гектар бүриһөө 15 центнер үбһэ хуряаха социалис уялга баталан абанхай. Нуга сабшалан һайжаруулха хүдэлмэрине тусхай отряд эмхи гуримтайгаар ябуулна.

С. ТЮЛЮКИН

Хэжэнгын аймаг.

ЭНЭ ЖЭЛЭЙ май һара бэлэй. Улаан-Үдэдэ ара[дай] театрай республиканска [ха]ралга дүүрээд, түгэсхэлэй [...]лаан боложо байгаа. Бар[ханай] арадай театр лауреа[тай] нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, [...] зон буурал толгойтой, [...]бай нарин бэетэй хүнэй [...]ые барижа, амаршална. [Зү]жэг нааданда тусгаар шал[гар]һан артистнар мүн баһа [лау]реадууд болобо, заримань дипломуудые абаба. [...]лээрнь Хурамхаанай ай[...]

Гадна хүршэ ажахынуудаар ябажа, зүжэг наадаяа харуулхадань машина хэрэгтэй болодог. Энээн тушаа, сэхыень хэлэхэдэ, артистнар сэдьхэлээ зободоггүйл.

Һайниинь гэхэдэ, арадай театрай республиканска, мүн июль һарада болоһон зональна харалгада Владимир Аймпилович ото өөрөө байлсажа. театр тушаагаа һанаата боложо байгаа ха юм. Зональна харалгада барханайхид мүн баһа лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Наа[...]

АРАДАЙ ТЕАТРАЙ БҮХЭРОССИН
ХАРАЛГА МОСКВАДА БОЛОХОНЬ

[Б]АРХАНАЙ ХОРМОЙДО [Б]АДАРҺАН БЭЛИГ

[...]гай Ленинэй нэрэмжэтэ [кол]хозой түрүүлэгшэ В. А. [Бу]даевта республикын Со[ёлой] министерствын Хүндэ[лэлэй] грамота барюулагда[а].

[...] Нютагайхидынь баярлажа, [...]горхожо һуугаад бэлэй. [...]эньшье ойлгосотой. Вла[ди]мир Аймпилович өөрөө зү[жэ]г нааданда хабаадалсадаггүй һаа, арадай театрай [ажа]ал хэрэгээр ходо һонир[хо]жо, сэдьхэлээ табижа ябаһан хүн шуу. Тэрэшэлэн кол[хо]зой зүгһөө алибаа туһаламжа хүргүүлжэ, артистнарай [ха]бхи үүсхэлые ходо [дэм]жэжэ, тон хэрэгтэй зүб [...] заабари үгэдэг заншал[тай] ха юм. Колхозой түрүүлэгшэдэ Хүндэлэлэй грамота [ба]рюулхадань, сэхыень хэлэхэдэ, бэшэ театрай артист[нар] бүтүүхэнээр атаархажа, [ма]най ажахын хүтэлбэри[лэг]шэд иигэжэ туһалхаа [бай]даг бэ» гэжэ хөөрэлдэжэ [бай]гаа һэн.

Бархан нютаг түб газарһаа [хо]ло оршодог. Тиигэбэшье [со]ёлой ажал һайнаар эмхидхэгдэнхэй, энэ хэрэгтэ колхозшингууд олоороо хабаадалсадаг. Гушаад онуудта эхи [тав]һан һайн һайхан заншалаа дэгжээн бадаруулжа, бүришье гүнзэгы удхатай болгохые оролдоно. Эндэ Владимир Аймпилович Будаевэй аша габьяа харагдана. [Ми]нэйшье мэдэһээр, колхозой түрүүлэгшын хэхэ ажал [ба]гагүй ехэ, орёо хүшэр, тон [ха]рюусалгатай ха юм. Тиигэбэшье нэгэ аргыень олоод, [ню]тагтаа соёлой ажал һайнаар ябуулхые оролдоно. [Ии]мэ үдэшэндөө клубта [ор]оод, ээлжээтэ зүжэгөө бэлдэхыень һонирхон хаража, [ма]ш хэрэгтэй ажаглалта хэжэ [ү]гэхэл даа. Түрүүлэгшын [өө]рөө ерэжэ һуухада, артистнаршье урма зоригтойгоор наадажа, арад зоной хэрэгтэ ехэ туһатай юумэ хэжэ байһанаа мэдэрдэг гээ[шэ].

Владимир Аймпилович [ар]тистантайнь таатай зохидоор [хөө]рэлдэхэ, гэр бүлынь бай[дал]аар һонирхохо. Арадай [те]атрые хангахын тула мүн [ү]зөөри хэрэгтэй болодог [шу]уу. Хубсаһа хунар, шэмэг [...] гоёолто гэхэ мэтые һэлгэхэ, шэнээр оёхо, түхеэрхэ [хэ]рэг саг үргэлжэ гарадаг. [Ий]мэ мэтые түрүүлэгшэ ха[р]адаа абажа, нэгэ аргыень [ол]ожо туһалаад лэ байдаг. Тэрэ [...] зэргэдэ хүртөө бэлэй. Наа[...]данай талаар эдэнэр үнэхөөрөөшье онсо шалгарһан байха. Тусхай мэргэжэлтэй артистнарһаа оройдоо юугээрэошье дутамаггүй наадаа һэн. Зүжэгэй һүүлээр В. А. Будаев сценын саана гаража, зүжэгтэ хабаадаһан хүн бүхэнэй гарые шангаар барижа, халуунаар амаршалһан юм. Одоо баясамаар, омогорхомоор байгаа һэн.

Ушар иимэһээ түрүүлэгшэтэй хөөрэлдэхэ һанаатай хандахадам, тэрэмни урдаһаам миһэрэн хараад, иигэжэ хэлээ:

— Радна Ешонович Ешоновтой зугаалагты. Тэрэмнай театрайнгаа ажал хэрэг табан хургандаал адли мэдэхэ хүн шуу даа. Урдаа хараха хүмнай одоол тэрэ байха.

Барханай арадай театр республиканска, зональна харалгада Монголой Арадай Республикын Гүрэнэй шангай лауреат Ч. Ойдобой «Далан Худалша» гэжэ шог ёгто, энеэдэ наадатай зүжэг табижа, онсо шалгараа һэн. Тиихэдэ Радна Ешонович Ешонов Гэлэг үбгэнэй рольдо наадажа, харагшадай зүрхэ сэдьхэл нилээд уяруулаа бэлэй. Бүри залуудаа үхибүүдээ нютагай баяшуулда үгэһэн, үбгэрхэ наһандаа гуйраншалжа, энээгүүр тэрээгүүр зайжа ябаһан Гэлэг үбгэниие хайрлахаар гээшэ. Бэеэ абажа ябаха маягынь, хүнүүдые шарайшалһан харасыень адаглан харахадаа бодолгото болохо, урданай мунхаг харанхы байдал тушаа бодомжолхо ушартай бологдоно. Гэлэг үбгэн — Р. Е. Ешонов зүжэгэй үзэгдэл бүхэндэ гаранагүй, гансал һүүл багтань халта харагдана. Тиигэбэшье хэзээдэшье мартагдашагүй, ялас гэмэ тодо хурса образ гаргажа шадаа ха юм.

Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, пенсионер Р. Е. Ешонов театрайнгаа түүхые һайн мэдэнэ. Мэдэнгүй яахаб даа. Гушаад онуудта нютагайнгаа эдэбхитэдые суглуулаад, зүжэг наада табижа, шэнэ байдал магтан дуулажа байгаа бшуу. «Хэнтэг Тополоон» гэжэ нэгэ акттай зүжэг бэшээд, тэрэнээ өөрөө найруулжа табяад, нютагайхидаа баясуулжа байһаниинь мэдээжэ. Тэрэнһээ хойшо клубта хүнүүд олоор ябажа, гоё һайхантай танилсажа эхилээ һэн. Хэнтэг, хомхой хобдог аашатай баяниие наа галжа бэшэһэн зүжэгыень хүнүүд һонирхон харадаг, ангиин дайсадые элиишэлэн таниха болоһон юм.

Радна Ешонович мүнөө пенсидэ гаранхай. Тиигэбэшье ажалгүй һуужа шададаггүй, клубай ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, залуушуулые дүй дүршэлдөө һургажа байдаг. Сэхыень хэлэхэдэ, клубай болон арадай театрай ажал хэрэгые ходо ударидажа, хүнүүдэй сэдьхэлдэ гоё һайханай үрэ жэмэс бадаруулхые оролдоно, мүнөөшье оролдоһоор. Зүжэг бүхэндэ хабаадалсажа, бэлиг шадабаридаа залуу үетэниие һургана.

Статьягай эхиндэ хэлэгдэһэн буурал толгойтой үбгэн Радна Ешонович Ешонов өөрөө болоно ха юм. Барханай арадай театр эмхидхэн байгуулха, хүгжэхэ хэрэгтэнь аша габьяатай байһанайнь түлөө тэрэниие залуушуул ходо хүндэлжэ, баяр баясхалан хүргэжэ байдаг.

Һайниинь гэхэдэ, Радна Ешонович гэр бүлынхидөө зүжэг нааданда хабаадуулна. Тиигэжэ «Далан Худалшын» Пагма хүгшэнэй рольдо тэрэнэй басаган Роза Ешонова наадажа, хэнтэг, хомхой хобдог аашатай эхэнэрэй түхэл шэнжые, абари зангые жэншэдгүй һайнаар харуулаа. Розалия Раднаевна Барханай дунда һургуулида библиотекареэр хүдэлдэг. Эсэгынгээ харгыгаар ошожо, театрай бэлдэһэн зүжэг бүхэндэ наадажа, магтаал һайшаалда хүртэдэг байха юм. Пагма хүгшэнэй образ орёо хүшэр, тиигэбэшье бэлигтэй артистка оншыень олоод, онсо өөрын маягтайгаар наадана бшуу. Минии һанахада, москвагайхид Розалия Раднаевнада альга ташахал байха.

Бат гэгшын рольдо Радна Ешоновичын дунда хүбүүн Владимир наадажа, һүбэлгэн, ухаансар хүнэй абари зан гүйсэд һайнаар харуулна. Владимир Раднаевич мүнөө колхоздоо хүдэлнэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Хүргэн хүбүүн Шагдар Аханаев Намнанай рольдо наадана. Ш. Аханаев Барханай дунда һургуулида багшалдаг, клубай ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Барханай арадай театрай табиһан «Далан Худалша» гэжэ шог ёгто, энеэдэ наадатай зүжэг тухай, артистнарайнь бэлиг шадабари тухай урдань бэшэгдээ һэн. Тиимэһээ дабтаһанай дэмы гээшэ. Зүжэгэй бусад рольнуудта наададаг В. Чойропов (колхозой механик), Н. Чойнжурова (дунда һургуулиин пионервожата), Г. Эрдынеева (хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ), Г. Очиров (колхозой модошо дархан), Б. Гармаев (сельсоведэй түрүүлэгшэ) болон бусад адли тэгшэ шадабаритай, образоо тодо хурсаар харуулхые оролдодог байна.

Зүжэг тиимэ бэлээр бэлдэгдэдэггүй ха юм. Энэ талаар арадай театрай режиссёр Баатар Чойнжуровай үүргэнь ехэ. Саашадаа шэнэ зүжэгүүдые найруулан табижа, харагшадые һонирхуулхань дамжаггүй.

Энэ жэлэй декабрь һарада Москвада арадай театрай Бүхэроссин харалга болохонь. Энээндэ Барханай арадай театр хабаадалсажа, республикынгаа нэрые суурхуулхань.

Барханай уран бэлигтэйшүүлдэ амжалта хүсэе!

М. ОСОДОЕВ,
манай корр.

«ХОДО АЙЛШАЛЖА БАЙГЫТ»

Хасууртайн хүдөөгэй соёлой [...]шангай агитбригада Хүр[ум]ии совхозой нэгэдэхи отделе[ни]ин малшадта айлшалжа, һо[нир]ин концерт харуулба.

Программадань ород, совет [ко]мпозиторнуудай дуунууд, [...]лэг болон хатарнууд бии. [На]ада зугаа харуулхын урда [аг]итбригадын гэшүүд совхозой [ма]лшадта хандаһан амаршал[ан]гаа үгэнүүд соо ажал хүдэлмэридөө шэнэ амжалта түйлажа, юһэдэхи табан жэлэй [ши]идхэхы жэлые уридшалан [ху]ргэхыень хүсэбэ. Удаань [...]лэг басагад Байгал далай, [ор]оод орон, Улаан-Үдэ тухай [ду]унуудые гүйсэдхэжэ, харагшадые баясуулаа. Уран һай[ха]най бүлгэмэй гэшүүн Мария [...]хрушева «Хөөрэлдөөн» гэһэн дуу зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр хангюурдаа. «Шэнэ мэргэжэл» гэһэн шог рассказ Надежда Ерофеевагай уран гоёор уншахада, эльгэ хатаһан энеэлдээн болоо.

Агитбригадын гэшүүдэй наада табиһан Хасууртайн Адаг, Шэвмэн, Хангинтуй гэһэн газарнуудай малшад һонирхолтой наада зугаа харуулһандань баясажа, агитбригадын гэшүүдые ходо ерэжэ байхыень уриһан байна.

Агитбригадатай хамта Хасуурта һууринай фельдшер А. П. Сокур ябалсажа, малшадай бэеые үзэһэн, медицинскэ аптечкэнүүдые бэлэглэһэн байна. Мүн нютагай библиотекарь шэнэ газетэ, журналнуудые, һонин номуудые малшадай дунда тараагаа.

Л. БАРАДИН.
Хориин аймаг.

ГОЛ АНХАРАЛАА—МАЛШАДТА

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө манай Загарайн аймагай ажалшад, хүдөө ажахын бүхы мэргэжэлтэд эршэ зоригтойгоор ажаллажа байна. Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хубитаяа мүн лэ оруулна. Малшадые эрхим һайнаар хангахын тула худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд нилээд ехэ хэмжээнүүдые бэелүүлээ.

Манай аймагай элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд тэдэнһээ дортодоггүй. Нийтын мал ажал дээрэ ажаллажа ябаһан хүн зондо али бүхы медицинскэ хангалга эрхим һайнаар хэхэ арга боломжо бидэндэ бии. Хүн зониие хэбтүүлжэ аргалха боломжо 1960 онойхиһоо 71 процентээр ехэ болоо гэхэ гү, али аймаг доторхи больницануудта мүнөө 382 орон тоологдоно. Үнгэрһэн 10 жэл соо манай аймагта врачнар 2 дахин олон болоо. Тиигэжэ мүнөө үедэ аймагай элүүрые хамгаалгын ба һэргылэлгын эмхи зургаануудта 53 врач, 88 фельдшер, 21 акушерка, 89 медицинскэ сестра хүдэлнэ. Хүдөө ажахын ажалшадай аша туһада аймагай түбэй больница, зургаан участково больница, 40 амбулатори ба фельдшерскэ пункт ажаллана.

Аймагай партийна, совет эмхи зургаанууд хүн зоной ажаһуудалай ба элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэһээ гадна, тэдэнэй саашадаа һайнаар хүдэлхын тула саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг.

Нийтын мал ажал дээрэ хүдэлжэ байһан хүн зоной элүүрые хамгаалгын, һэргылэмжын хүдэлмэриин түсэб табигданхай. Тэрэнэй ёһоор малшадта врачнар, нүүдэл амбулаторинууд саг үргэлжэ ошожо байдаг, элдэб элдэб һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг. Аймагай хүдөө ажахын 4 мянган хүдэлмэришэдэй гурбанайнь нэгэ хуби Буряадай республиканска больницын зүгһөө хангагдадаг. Энэ хүдэлмэри ямар гуримтайгаар ябуулагдадаг бэ гэхэ богонихоноор хэлэлтэй байна.

Аймагай больницын ахалагша врач хүдөөгэй фельдшерскэ пунктнуудые даагшадтай хамта малшадые хангаха график табидаг. Тэрэ графигай ёһоор республиканска больницаһаа манай аймагта ерэһэн мэргэжэлтэ аймагай больницын ямар нэгэн врачтай хамтаржа, хүдөөгэй фельдшерскэ пункт даагшые абаад, четверг бүхэндэ ямар нэгэн колхозой гү, али совхозой малшадые үзэхэеэ ошодог байна. Тиихэдээ тэдэнэр фермэнүүд, отаранууд, полевой станууд дээгүүр ажаллажа байһан хүн зондо хүрэдэг. Энэ гуримаар һүүлэй гурбан жэлэй туршада малшадые хангалга эмхидхэгдэнэ. Энэ хангалгын бүхы шэнжэнь нүүдэл амбулаториин хүдэлмэритэй адли болонхой, шанарааршье тэрэнэй хангалгаһаа дутадаггүй. Иигэжэ бии болоһон манай нүүдэл амбулатори өөрын автомашинатай, штатна нэгэ фельдшертэй болобо. Энээнэй хүсөөр мүнөө эхилээд байһан үбэлэй үедэ нийтын мал харагшадые хангаха хүдэлмэрее улам һайжаруулхабди гэжэ һананаб.

Байгша он соо манай нүүдэл амбулатори 67 дахин хүдөө гараа, 13 дахин республиканска больницын мэргэжэлтэд манай малшадай дунда ябалсаа. Тиигэжэ 200 фермэ, отара, гүүртэ дээгүүр ажаллажа байһан малшадые нарибшалан үзэһэн, тэдэнэртэ шухала туһаламжа хүргэһэн байна. Байгша он соо нүүдэл амбулаториин хүсөөр хүдөөгэй 827 ажалшан хангагдаа, тэдэнэй 350-ниинь малшад. Хүндэ үбшэндэ дайрагдаһан аад, тэрэнээ мэдэнгүй ябаһан 49 хүн аргада ябуулагдаһан, 30 эйлай бүлын хүнүүд саг үргэлжын хиналтада абтаа, малшадай байдаг газарнуудые, гэрнүүдыень ариг сэбэр болгохо талаар ехэ ажал хэгдээ. Иигэжэ хүдөөгөөр аяншалхадаа, манай аймагай элүүрые хамгаалагшад элдэб эм, марли, хүбэн болоод бусад али бүхы хэрэгтэй юумэнүүдые: пюдэнэй элдэб шэл, бээлэй, мылэ гэхэ мэтые худалдана.

Байгша он соо хүдөөгэй участково больницын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө 130 дахин холын бэлшээриин малшадта ошоһон байна. Тэдэнэй хүсөөр ехэ ехэ фермэнүүд бүхэндэ тус тустань 16 лекци уншагдаа, 86 хөөрэлдөөн элдэб темэдэ хэгдээ, 47 санбюллетень гаргагдаа, элүүрые хамгаалгын 19 булан эмхидхэгдээ.

Малай элдэб үбшэнүүдэй хүнүүдтэ халдалгые усадхахын тула республика доторнай ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа байдаг. Энэ ажал манайшье аймагта эршэмтэйгээр ябуулагдана. Энээнһээ гадна, элүүрые хамгаалагшад хүдөөгөөр ябахадаа, малшадай гэр байрануудта элдэб дезинфекци хэнэ. Ажал дээрэ гэмтэхэ ушарые һэргылхэ хүдэлмэриин фермэ, отара, гүүртэ дээгүүр хэр һайнаар табигдаһые шалгадаг, колхоз, совхозуудай ветеринарна хүдэлмэриин шанарые харалсана. Эдэ бүгэдэ ажал хүдэлмэри манай аймагай Онохойн, Эрхирэгэй совхозуудта, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо илангаяа һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Нийтын мал ажал дээрэ хүдэлжэ ябаһан ажалшадай элүүрые хамгаалха хүдэлмэриие ажалшадай депутадуудай аймагай, нютагай Совдүүд саг үргэлжынгөө хиналта доро абанхай байдаг. Элүүрые хамгаалагшадай ажал хүдэлмэриин шанар, фермэнүүд, отаранууд дээгүүрхи санитарна дэбтэрнүүд дээрэ тэмдэглэгдэдэг. Хандагатайн, Онохойн ба Шэнэ-Хүрбын врачебнэ участогуудай зүгһөө хүн зон илангаяа ехэ туһаламжа абана. Тус участогуудые даагшанар Н. И. Днепровская, М. М. Тахтонова, В. С. Данханов гэгшэд нилээд ехэхэн эдэбхи үүсхэл гаргадаг, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхадаа, дүршэлтэй болонхой, мүн өөһэдөөшье хүдөөгөөр ябажа. Онохойн больницын терапевт В. Н. Александрова, Ташалангай фельдшерскэ пунктые даагша Е. Ф. Костромина, Үнэгэтэйн нэгэдэхи ба хоёрдохи фельдшерскэ пунктнуудые даагшанар Г. А. Лебедева, О. Г. Иванова, Первомайска фельдшерскэ пунктые даагша Г. Е. Афанасьева гэгшэд малшадай дунда хүндэтэй болонхой. Эдэнэр тус ажалдаа үнинэй хүдэлнэ. Тиимэһээ малшадаа һайн мэдэхэ болонхой. Хэнэй яажа үбдэһые, хэндэ ямар туһаламжын хэрэгтэйе сайлгожо абанхай байдаг. Эдээнэйнгээ хүсөөр тэдэнэр һайн шанартай туһаламжа үзүүлнэ. Эдэ эрхим хүнүүдэй тоодо Шэнэ-Хүрбын участково больницын врач В. С. Данхановые дурдангүй гаража болохогүй. Энэ нүхэрнай эрхим ажалайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Хүдөөгэй ажалшадай элүүрые хамгаалха уялгаяа манай Загарайн аймагай элүүрые хамгаалагшад эрхим һайнаар саашадаашье ябуулхые оролдоно.

М. БОЛДОГОЕВ,
Загарайн аймагай больницын ахалагша врач.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

БАЯР БЭЛЭГЛЭГШЭД

Элдэб хэрэгээр республика соогуураа аяншалха саг нэгэнтэ бэшэ дайралдадаг гээшэ. Тиихэдээ таниие ошоһон нютагтатнай ямараар угтагша аабгэһэн асуудал толгойдо ородог байха. Мүнөө аэропортнууд олоной газар болонхой гээд хэлэе.

Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй аэропорт. Сагай муудахада, холо ойрын хүнүүд аэропорт дээрэ олоороо сугларадаг aab даа. Ушар тиимэһээ тэдэниие хангаха асуудал шухала удхашанартай. Хэрэнэй аэропортын столово эгээн иимэ эмхи зургаануудай нэгэн болодог байна. Тус столовын коллектив оройдоол хэдэн хүнһөө бүридэдэг.

Хэрэнэй столовын тус филиалые Валентина Андреевна Чуркина даадаг юм. Залуу басагад Любовь Корытова, Светлана Тумурова, Татьяна Вотлова — тогоошод. Тэдэ басагад эдеэ хоол хододоо һайн шанартайгаар бэлдэдэг гээд магтуулха ёһоороо магтуулна.

Столовын филиалай гомдол ба дурадхалнуудай дэбтэр иранабди. Геологууд, авиаторнууд, хүдэлмэришэд, таряашад эдеэ хоол һайнаар бэлдэһэнэйнь түлөө баяр баясхалан хүргэнэ. Гомдол хэһэн нэгэшье тэмдэг үгы. Энэ дэбтэр соо бэшээтэй нэгэ тэмдэг абая:

«Бидэнэр, «МИ-2» вертолётой экипаж, саг дарыдаа, һайн шанартай эдеэ хоол бэлдэдэгэйнь түлөө Хэрэнэй аэропортын столовын хүдэлмэрилэгшэдтэ гүнзэгы баяр баясхалан хүргэнэбди. Саашадаашье ажалдаа амжалта түйлахыень тус столовын коллективтэ хүсэнэбди.

Пилодууд
А. А. ХРИСАНФОВ,
Г. А. ИЗЮРЬЕВ.

Иимэрхүү тэмдэглэлнүүд тус дэбтэр соонь олон. Эдэ пилодуудай бэшэһэн үгэнүүдтэ нэмэхэ юумэн үгыл даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аэропортын столовын тогоошод (зүүн гарһаа) Любовь Корытова, Светлана Тумурова, Татьяна Вотлова.

С. ОЧИРОВАЙ
фототекст.

О ОЛЗО ЕХЭТЭЙ АЖАХЫ О

Баргажанай коопзверопромхозой ан үсхэбэрилгын фермэ ажалайнгаа амжалтаар еуудагаранхай юм. Эндэ 2.688 халтар хара үнэгэн үсхэбэрилэгдэжэ байна. Эдэнэйнь 540 эмэ, 108-ниинь эрэ үнэгэн, бэшэниинь гүлгэд юм. Энэ жэлдэ фермэ 1.890 гүлгэ абаха түсэбтэй байһан һаа, 2.040 гүлгэ абаа.

Ан үсхэбэрилдэг 9 хүн энэ фермэдэ хүдэлнэ. Коммунис ажалай ударник Клавдия Семёновна Цивилёва тус фермые даажа байдаг. Дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд Лидия Яковлева, Анна Козулина хорёод жэлэй турша соо эндэ ажаллана. Хүн бүхэн 60 толгой халтар хара эмэ үнэгэдые харууһална. 210 гүлгэ абаха түсэбтэй байһан һаа, Л. Н. Яковлева — 280 гүлгэ, А. М. Козулина 250 гүлгэ абажа, ехэ болгоо. Комсомолшууд Валентина Яковлева, Галина Ненова болон бусад мүн лэ амжалтатай һайнаар ажаллана.

Мүнөө эндэ үнэгэдэй арһа абалга түлэг дундаа. Хүдэлмэришэд Борис Яковлев, Александр Гаськов үнэгэдэй арһа һайн шанартайгаар үбшэжэ абана, халаанайнгаа норме үлүүлэн дүүргэнэ.

Эндэ хоёр бригада хүдэлдэг юм. Нэгэ бригадань үнэгэ үбшөөд, арһанайнь халим абажа, татан хатаадаг байна. Нүгөөдэ бригадань арһа элдэдэг юм.

Коопзверопромхоздо 50 ангуушан хүдэлнэ. Үнинэй ангуушад Иван Алексеев, Николай Черепанов, пенсионер Михаил Казанцев гэгшэд жэл бүри ан олоор барижа, гүрэндэ тушаадаг байпаараа шалгарна. Мүнөө ангуушад 200 шахуу булга, хэдэн зуугаад хэрмэ болон бусад ангай үнэтэ арһа тушаагаад байна.

— Манай коллектив абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ ажалайнгаа эршэ һулааруулангүй, «зөөлэн алта» олзоборилхо талаар даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ байха, — гэжэ Баргажанай коопзверопромхозой директор Сергей Васильевич Шаров хөөрэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ан үсхэбэрилэгшэ В. Яковлева; эдэ клеткэнүүд соо халтар хара үнэгэд байлгагдана.

С. БАЛДУЕВ.
Авторай фото.

МҮРЫСЭДЭГ ОБЛАСТЬДОМНАЙ

ГҮЙСЭД ХҮРЭХӨӨР

Нерчинско-заводской районой ажахынууд ерэхэ тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэ хүрэнгөө үргаса хуряалгын үедэ бэлдэжэ эхилһэн юм. Тэрэ үедэ шефүүд, студентнэр хүдөөгэй ажалшадта тон ехэ туһа хүргэдэг байгаа.

Районой ажахынуудай таряанай тоогууд дээрэ бүхы техникэнь хоёр халаанда хүдэлгэгдэдэг байһан. Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй, техникэ һайнаар ашаглаһанай ашаар үрэһэ сэбэрлэлгэ урагшатай ябуулагдаа. Тус районой «Михайловский» совхозой таряашад ерэхэ тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы үрэһөө сэбэрлэбэ.

Үрэһэ сэбэрлэлгын үедэ Вадим Бронников, Анатолий Екимов, Анна Шакирова, Раиса Верхотурова, Антонина Балябина, Наталья Белова гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһан байна.

Тиихэдэ тус совхозой таряанай тоогой хүдэлмэрилэгшэд «Застепинский» совхозой шэнииисын 400 тонно үрэһэ сэбэрлэжэ, хүршэнэртөө тон ехэ туһаламжа хүргэбэ.

ШЭНЭ МУЗЕЙ

Багша Б-Б. Намсараинай үүсхэлээр Агын национальна округой һүдэнтэ нютагта литературна музей нээгдэбэ.

РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличник Бадма-Базар Намсараин хэдэн жэлэй турша соо Забайкалиин уран зохёолшод тухай материалнуудые суглуулдаг байһан юм. Үндэр наһатай боложо, пенсидэ гарабашье, түрэл нютагтаа багшалһаар. Шэнээр нээгдэһэн музейдэ табигдаһан экспонадууд энэ хизаарта һүүлэй 40 жэл соо уран зохёолой хүгжэлтэ тухай тодорхойгоор хөөрэнэ. Забайкалиин уран зохёолшодой бүтээлнүүдтэй музейдэ орогшод һонирхон танилсана. Эндэхи дунда һургуулиин «Булаг» гэжэ уран зохёолой кружогто тус музейн нэгэ таһаг зорюулагданхай.

Баяр ёһололой оршон байдалда шэнэ музей һаяхан нээгдэбэ. Музей нээлгэнэй үедэ Агын округой һургуулинуудай хэлэ бэшэгэй багшанар, уран зохёолшод сугларaa. Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Д-Н. Доржиев, поэт А. Жамбалон, Б. Цырендашиев гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

(«Забайкальский рабочий» газетэһээ абтаба.).

ХОЁР ДОГОВОР

«Энэ договор манай арадуудай дайнай хойто тээхи харилсаа холбоондо бата [бэ]хи үндэһэ һуури табижа үгэхэ», — [гэ]эд Хани барисаан, харилсан туһал[сал]га ба дайнай хойто тээхи харилсаа холбоон тухай совет-чехословак договорто 1943 оной декабриин 12-то гар та[би]гдахада, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. И. Кали[н]ин хэлээ һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 30 [ж]эл эдэ үгэнүүдэй зүб байһыень хүсэд [ү]нэмшэстэйгөөр харуулаа. Тус договор хадаа Советскэ Союз тушаа Чехословакиин бэелүүлдэг политикые эсэслэн тодорхойлһон байгаа. Хани барисаанай ба харилсаа холбооной энэ политика үргэн олон ажалшадай хүсэл эрмэлзэлгэдэ, чехословак арадай аша туһада хүсэдөөр тааралдадаг байгаа.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай түлэг дунда, тэрэнэй фронтнууд дээрэ үндэһэн ехэ эрьелтын болохо үедэ, энэ договорто гар табигдаа һэн. Магтаалда ороһон вермахт (фашис Германиин сэрэгүүд) Москва шадар эрид шанга сохилтодо дайрагдаһанайнгаа һүүлээр, Сталинград ба Курск шадар угаа ехээр диилдэһэн байха юм. Советскэ Союзтай харилсаа холбоо байгуулангүйгөөр гитлеровецүүдһээ Чехословакиие сүлөөлхэ, дайнай һүүлээр республикын уласхоорондын байдал, мүн ондоо орондо байһан правительствынгаа ажал ябуулгые бэхижүүлхэ аргагүй гэжэ Лондондо байрлаһан Э. Бенеш түрүүтэй чехословак правительство мэдэрһэн байха юм. Ёһотойл буржуазна политик байһан Э. Бенештэ СССР-тэй холбоо байгуулга тааруутүй байгаа. Зүгөөр «протекторадай» газар дээрэ коммунистнуудай хэһэн эрэлхэг зоригто тэмсэл, Улаан Армиин илалтанууд, арадай һанамжые, бодото байдалые хараадаа абалсаха шухала байһан ушар шууд сэхэ алхам хэхыень Э. Бенешые баадхаа. Тиигэжэ совет-чехословак договор баталхын тулада тэрэ Москва ороһон байгаа. Энэ үнэхөөрөөл түүхэтэ документдэ хоёр правительствын түлөөлэгшэд Кремль соо декабриин 12-то гар табяа һэн.

Энэ договорой удха шанарые чехословак патриодууд удангүй үндэрөөр сэгнэһэн байха юм. Словакида национальна восстаниин болоходо, Советскэ Союз патриодуудта туһаламжа үзүүлээ. Словакиин хадалиг газар руу буу зэбсэг, һомо хэрэгсэлнүүд эльгээгдээ, дүршэл ехэтэй совет офицернүүд тиишэнь ошоо. Карпадай шэлые дабаха ябуулгануудые совет Верховно командовани 1944 оной октябрь-ноябрьда хэһэн байха юм. Энэ хадаа фашис эзэмдэгшэдһээ Чехословакиие сүлөөлэлгын эхин боложо үгөө. «Советскэ Союзтай — хэтэдээ сугтаа!» гэһэн уряа эгээл эндэ Дукла дээрэ бии болоһон юм.

1945 оной майн 5-да Прагада восстани боложо, Прагада туһаламжа үзүүлхыень баатарлиг Улаан Армиие восстанида бодоһон город радиогоор уряалаа. Тиихэдэнь улаан одо мүшэтэй танкнууд дайлалдан ябажа, Берлинһээ Прага хүрөөд, гитлеровскэ зэрлигүүдэй һандаралгануудһаа чехословак ниислэлые абараа.

Договор хадаа дайнай хойто тээхи үедэ совет-чехословак харилсаа хүгжөөхэ үндэһэ һуури, республика дотор социализм байгуулхын түлөө тэмсэлдэнь КПЧ-гэй, Чехословакиин хүдэлмэришэн ангиин хүсэтэ зэбсэг боложо үгөө.

Жэл сагууд үнгэржэ, Чехословакида социалис гурим байгуулагдаа, зүгөөр хүгжэлтын орёо бэрхэтэй замаар ябажа гараа, тохёолдоһон түгшүүрилтэ байдалһаа ханинарайнгаа туһаламжатайгаар амжалтатайгаар гаража шададаг байгаа. Хоёр аха дүү ороной арадуудай хоорондо шэнэ, бүри нягта һайн, олон талын харилсаан тогтоо. Эдэ бүгэдэ шэнэ договороор баталгаадаха ушартай болоһон байна. Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалсалга тухай договорто, республикые Совет Армиин сүлөөлһөөр 25 жэлэй ойн гүйсэһэн гайхамшаг үдэрнүүдтэ гар табигдаһан байха юм. Энэ договорто гар табихын, баярай ёһололнуудта хабаадахын тулада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегаци Прага ороһон байгаа.

«Совет-чехословак хани барисаанай вахтада жагсахаяа байһан шэнэ договор гушан шахуу жэлэй турша соо манай оронуудай хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ түйлагдаһан бүхы юумэнүүдые батадхан бэхижүүлнэ. Тиихэтэй хамта энэ договор хадаа марксизм-ленинизмын һургаалда, социалис интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлдэг манай харилсаа холбооной мүнөө үе сагай хэмжээе хараада абана» гээд договорто гар табилгада зорюулагдажа, Прагада болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев тэмдэглээ һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо майн 9-дэ социалис Чехословаки жэл бүхэндэ сүлөөрэлгын үдэрые СССР Чехословаки хоёрой хоорондо баталагдаһан договорой ээлжээтэ ойе тэмдэглэдэг юм.

Б. КРАЕВСКИИ.
(ТАСС-ай корр.).

ХОЛЫН АЯНШАЛГА ДУУДАНА

Түрэл орон соогуураа аяншалха дуратай хүнүүд жэлһээ жэлдэ олошорно. Энэшье жэлдэ республикымнай ажалшад иимэ аяншалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Холын замда ябаһан хүнүүд заатагүй һонин юумэ хараһан, дуулаһан байдаг гээшэ ааб даа. Томо городуудтай, тэдэнэй архитектурна түхэл шарайтай, хүшөөнүүдтэй, гоё һайхан барилгануудтай танилсалга, совет арадай революционно, дайшалхы, ажалай алдар солын нютагуудаар, түүхэтэ газарнуудаар аяншалга, суутай театрнуудта табигдажа байһан зүжэгүүд, музейнүүд — эдэ бүгэдэ хүн бүхэнэй дура татадаг ха юм.

Республикын һургуулинуудай, училищинуудай, техникумүүдэй һурагшадай үбэлэйнгөө амаралта һайнаар үнгэргэхын тулада элдэб городуудаар аяншалхадань болохо. Аяншалгын талаар Буряадай областной Соведэй экскурсионно бюро энээниие эмхидхэнэ. Эхэ оронойнгоо ниислэл хото — Москва, Мамайн добуун, Волгоград, Волжский, Ленинскэ мүнхэлэлгын комплекс, Ульяновск, Чкаловай түрэһэн нютаг Горький, Новгород, революциин үлгы — Ленинград, Псков, ородой эртэ урдын город Ярославль, Сибиириин томо городууд Новосибирск, Красноярск гэхэ мэтэ түүхэтэ газарнуудаар аяншалха коллективнэ захил бюродо абтана.

Сүлөөтэй сагаа аяншалгада үнгэргэхэ дуратай хүнүүд арбан хоногой туршада үзэсхэлэнтэ газарнуудые хараха, ехэ юумэ ойлгожо абаха байна.

Үбэлэйнгөө амаралтые таатай зохидоор үнгэргэхэ гэбэл, үхибүүдэй хэдэн мянган километр холо ошоһонойнь хэрэггүй. Республикынгаа ниислэл хото Улаан-Үдэдэр 3—5 хоногой туршада аяншалаад бусахыень аймагуудай һургуулинуудай һурагшадые уринабди. Түрэл городойнгоо түүхэтэй, мүнөө үеынь байдалтай танилсаха, промышленна түрүү предприятинуудаар ябаха, театрнуудай сцена дээрэ гаража байһан зүжэгүүдые хараха байна.

Н. ПОЛЯКОВА,
аяншалгын талаар Буряадай областной соведэй экскурсионно бюрогой методист.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

„Сэндэмэ" дуун зэдэлбэ

ХОРИ. («Буряад үнэн» газетын штатнабэшэ корреспондент Б. Лайдапов). Анаагай болон Буламай хүдөөгэй клубуудай соёлшодтой сугтаа аймагай түб тосхоной соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд нэгэдэмэл агитбригада эмхидхэжэ, Анаагай свхозой малшадта айлшалба. Совхозой хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, Хориин 2-дохи дунда һургуулиин багшанар, һурагшад агитбригадын бүридэлдэ оролсоно.

Тэдэнэр Баруун-Булаг, Тоором гэжэ нютагуудта үбэлжэжэ байһан малшадай зургаан байрада хүрэжэ, концерт наада табяа. Агитбригадын концертын программа баян. "Нютагай эрхим хүнүүдэй соло магтаһан конферансье, хойрог залхуу архиншадые шангаар шүүмжэлһэн шог ёгто ород, буряад арадуудай дуунууд, хатар таанса программадань ороно.

Анаагай совхозой комсомолой комитедэй секретарь Д. Содномова Хори тухай дуу уянгатай һайханаар дуулажа, сутлаагшадай магтаалда хүртөө. Совхозой хүдэлмэришэд Д. Дамбаев (мандолина дээрэ), Ц. Бадмаев (баян дээрэ) буряад арадай дуунуудые шадамараар гүйсэдхэжэ, малшадые һонирхуулаа. С. Намсараев «Сэндэмэ» гэжэ дууе буряадаар хангюурдажа, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа. Агитбригадын гэшүүд Г. Гармаев, Д. Дамбаев гэгшэд «Дабаан дээрэ» гэжэ шог ёгтотой сценкэ наадажа, хүнүүдые баясуулаа.

Малшад агитбригадын ходо айлшалжа байхые үнэн зүрхэнһөө уриба.

Айлшалаад бусаба

БАГДАРИНО. («Буряад үнэн» газетын штатнабэшэ корреспондент А. Цыренов). Джилиндын адагай хүдөөгэй соёлой байшангай агитбригада аймагай түб тосхоной хүдэлмэришэд алба хаагшадай, Маловкын горнягуудай, мүн холын үбэлжөөндэ нүүһэн малшадай үмэнэ концерт харуулжа ехэтэ һонирхуулба.

«Заветы Ленина» колхозой комсомолшууд болон залуушуул агитбригадын бүридэлдэ ороно. Соёлой байшангай директор В. П. Полютов тэрэниие хүтэлбэрилжэ ябаа. Тэдэнэр концерт наада харуулхаһаа гадна, дайшалхы, сахилгаан хуудаһануудые гаргаһан байна.

Спорт

ФИЗКУЛЬТУРНИГУУД УЛАМ ОЛОШОРОГ ЛЭ!

Акробатикаар, дзю-до барилдаагаар, городкигаар, уран һайханай гимнастикаар, спортын бусад зарим зүйлнүүдээр РСФСР-эй арадуудай спартакиадын чемпионуудай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэхын тула бүлэг мүрысөөнүүдэй түгэсхэлэй уулзалгада хабаадагшад тэмсэхэ байна. Эдэ мүрысөөнүүд 1974—1975 онуудта үнгэргэгдэхэ. СССР-эй арадуудай зунай ээлжээтэ спартакиададал адли, эдэ мүрысөөнүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын гушан жэлэй ойдо зорюулагдаха юм. Спартакиада «Ажаллахаар, СССР-ээ хамгаалхаар бэлэн» — тэһэн уряа доро үнгэргэгдэхэ байна. Бүхэсоюзна мүрысөөнһөө илгаань юун бэ гэхэдэ, спортын 40 зүйлэй бэшэ, харин 52 зүйл, эдэнэй дунда сэрэгэй-техническэ 21 зүйл программадань орохо.

Бүхэроссиин спорткомитет ДОСААФ-ай ЦК-тай хамта хараалан абаһан спартакиада тухай гуримай үндэһөөр тэрэ дүрбэн шатаар үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Спортын элдэб зүйлнүүдээр, ГТО-гой олон зүйлнүүдээр спартакиадын мүрысөөнүүдтэ тон олон хүнүүд хабаадуулагдаха байна. Эдэ мүрысөөнүүд цехүүдтэ, таһагуудта, бригадануудта, фабрикануудта, физкультурын коллективүүдтэ, ДОСААФ-ай эхин эмхинүүдтэ, предприятинууд ба барилганууд дээрэ, колхоз, совхозуудта, һургуулинуудта, сэрэгэй частьнуудта, хүн зоной ажаһууһан газарнуудта үнгэргэгдэхэ юм. Олон миллион хүниие физкультура ба спортдо хабаадуулха гээшэ спартакиадын гол зорилго болоно.

Спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөнүүд гушан хотодо үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдөө. Теннисистнүүд — Калининградта, городкишад Челябинскда 1974 оной июнь һарада түрүүлэн мүрысэжэ чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ байна. Түгэсхэлэй уулзалганууд гол түлэб 1975 оной май—июль һарада үнгэргэгдэхэ. Спартакиада Куйбышев хотодо хаагдаха байна.

(ТАСС-ай корр.).

ХОККЕЙ

Хоккейгээр СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөнэй 1/8 уулзалгада иимэ командануд хабаадаха гэбэл: Салават Юлаевай нэрэмжэтэ спортын клуб (Уфа) — ЦСКА, «Сибирь» — «Химик», «Кристалл» (Саратов) — СКА (Ленинград), «Торпедо» (Минск) — «Крылья Советов», «Динамо» (Рига) — «Динамо» (Москва), «Станкостроитель» (Рязань) — «Трактор» (Челябинск), «Молот» (Пермь) — «Автомобилист» (Свердловск) хоёрой уулзалгада илагшань Горькиин «Торпедэтэй» наадаха, «Торпедо» (Усть-Каменегорск) — «Спартак».

Эдэ нааданууд ерэхэ жэлэй апрель-май һарануудта үнгэргэгдэхөөр шиидхэгдээ. Уулзалганууд түрүүлэн байһан командануудай талмай дээрэ үнгэргэгдэхэ.

(ТАСС-ай корр.).

ХОЛЫН СААНАҺАА

телефон · телеграф · радио

КАИР

СССР-эй арад зондо баяр хүргэнэ

ТАСС

Ази, Африкын арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын эмхиин сагүргэлжын секретариат эндэ мэдүүлгэ тунхаглуулхадаа, Израилиин империалис түримхэй ябуулгада эсэргүү араб арадуудай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэдэгэйнь түлөө Советскэ Союзай ба социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадуудта, мүн Ази, Африкын арадуудта баяр хүргэбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэ хабаатай асуудалнуудые зүбшэлдэг ОСНАА-гай соведэй 1974 оной эхеэр Багдадта болохо ээлжээтэ сесси шухала удха шанартай гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

ПАРИЖ

Харилсаагаа улам үргэдхэхын тула

ТАСС

Эрдэм, техникын талаар совет-француз харилсаае арбан жэлэй болзороор үргэдхэхэ, программа бэелүүлгын ябаса тухай протоколдо гар табигдаба.

Совет талаһаа — СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, француз талаһаа — экономикын ба финансын министр В. Жискар Д'Эстэн протоколдо гар табиһан байна.

Энэ баяр ёһололой үедэ министрнүүд үгэ хэлэхэдээ, эндэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдээр сэдьхэлээ хананги байһан тухайдаа мэдүүлбэ.

СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличевой хани ёһоной албанай хэрэгээр Францида ерээд бусаһанай дүнгүүдтэ зорюулагдажа, эндэ тунхаглагдаһан совет-француз коммюнике дотор иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: «СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрэй, Франциин экономикын ба финансын министрэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет-француз худалдаа наймаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһаниинь баталагдаба». Тодорхойлон хэлэбэл, 1973 ондо, урда тээхи жэлнүүдэйхитэй жэшэхэдэ, хоёр оронойхоорондохи худалдаа наймаанай эрьесэ 40 процентээр дээшэлхэ байна гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

СОФИ

Залуушуултай уулзалга

ТАСС

Болгариин ниислэл хотын дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй, багшанарай НРБ-гэй партийна, гүрэнэй ажал ябуулагшадтай уулзадаг заншалта уулзалга Софиин «Универсиадын» зал соо болобо. БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Тодоров энэ уулзалгада хабаадаһан байна.

Һуралсалдаа, ажал дээрээ туйлаһан амжалтануудтухайдаа, хүгжэнги социалис общество байгуулалсажа байһан тухайдаа Софиин һурагша залуушуул БКП-гэй ЦК-да элидхээ.

ПАРИЖ

Франциин ажалшадай тэмсэл

ТАСС

Юумэнэй үнэ сэнтэй хүндэрэлтые буруушаалгын национальна үдэр бүхы Франци дотор үнгэргэгдэбэ.

Профсоюзай ехэ ехэ нэгэдэлнүүдэй — ВКТ, ФДКТ, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй национальна федерациин (ФЕН) уряада харюусажа, Франциин олон миллион ажалшан 24 часай буһалгаа соносхобо. Орон доторхи экономическа байдал доройтон муудажа байна.

Хэдэн зуугаад манифестаци, митинг орон дотор үнгэргэгдэжэ, Франциин олонниитэ ажалшадай түлөөлэгшэд тэдээндэ хабаадана.

БОГОТО

Шухала зорилго

ТАСС

Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие Досон гэжэ олтирог дээрэхи концлагерьта хаахадаа, хархис алууршад тэрэниие үгы хэхые һэдэбэ гээшэ гэжэ Колумбиин Национальна конгрессэй депутадуудай палатын гэшүүн Умберто Овьедо мэдүүлээ. Досон гэжэ олтирог Чилиин фашис этэгээдүүдэй бии болголон эгээн лэ уршаг муухай түрмэнүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Мүнөө бэеынь һэдэрэн муудаад байһан Луис Корваланай ами наһа абархын түлөө тэмсэл демократическа, түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй гол шухала зорилго болоно гэжэ У. Овьедо хэлэбэ.

ПАРИЖ

Сель-Сен-Клудахи зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

Урда Вьетнамай хоёр талын хоорондын зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдэй ээлжээтэ заседани Париж шадарай Сель-Сен-Клу гэжэ багахан хотодо болобо.

Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээнэй баталагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн 10 һарын турша соо сүлөөлэгдэһэн районуудта эсэргүү сэрэгэй ябуулгануудаа сайгон захиргаан үргэлжэлүүлһээр гэжэ РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин толгойлогшын орлогшо Динь Ба Тхи зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглээ.

РЮВ-эй ВРП-гэй зүгһөө заналтын хэгдэһэн дээрэһээ сайгон захиргаан иимэ ябуулга хэнэ гэжэ бэеэ сагааруулхые оролдоно гээд Динь Ба Тхи хэлэбэ. Урда Вьетнамда амгалан байдал һэргээхэ, национальна эблэрэлгэ туйлаха хэрэгтэ Тхиеутай захиргаан тойбо татажа байна.

Сайгон захиргаанда сэрэгэй туһаламжа үзүүлэн, Урда Вьетнамда сэрэгэй советнигүүдээ байлгаһан США-гай политикые РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин толгойлогшын орлогшо эрид буруушааба. ДРВ-гэй газар дайда, Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районууд дээгүүр США-гай тагнуулай самолёдуудай ниидэлгээ үргэлжэлүүлһэн ушарые буруушаажа байһанаа тэрэ мэдүүлээ.

КОПЕНГАГЕН

Зүбшэлхы хөөрэлдөөнүүд эхилбэ

ТАСС

Даниин шэнэ правительство эмхидхэн бүридүүлхээр даалгагдаһан Даниин социал-демократическа партиин түрүүлэгшэ А. Йоргенсен энэ асуудалаар парламентска политическа партинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилбэ.

УЛААН-БААТАР

В. И. ЛЕНИНЭЙ ОБРАЗ МОНГОЛОЙ ИСКУССТВАДА

ТАСС

Агуу Ленинэй образ Монголой уран зурагай искусствада ехэ һуури эзэлнэ.

Дэлхэйн пролетариадай вождиин портрет Монгол орондо анха түрүүн 1924 ондо урлан бүтээгдээ һэн. Монгол ороной уран зураашад эрхим бүтээлнүүдээ Владимир Ильичэй ажабайдалда, ажал ябуулгада зорюулдаг байгаа. Гүрэнэй шангай лауреат, МНР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Н. Чултэмэй 1952 ондо зураһан бүтээл эдэнэй дунда онсо һуури эзэлнэ. Тэрэнь В. И. Ленинэй Москвада Монголой вождь Сүхэ-Баатартай уулзаһыень зураглана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Монголой Ленинианада, скульпторнуудай зохёолнууд нэмээ. Улаан-Баатартахи пионернүүдэй ордонгой урда талада табигдаха В. И. Ленинэй 7 метр үндэр барельеф, Дархан хотодо табигдаха В. И. Ленинэй памятник бүтээхын тула мүнөө бүлэг урашуул хүдэлжэ байна.

НЬЮ-ИОРК

СССР-эй дурадхал һайшаагдаа

ТАСС

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүн гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүдые 10 процентээр хорооохо тухай, алмагдаһан мүнгэнэй зарим хубиинь хүгжэжэ байгаа оронуудта туһа хүргэлгэдэ хэрэглэхэ тухай СССР-эй дурадхалые ООН-ой Генеральна Ассамблей заседани дээрээ олонхиин дуугаар һайшааба.

83 гүрэн энэ дурадхалай түлөө дуугаа үгэһэн байна. Хитад, Албани буруушаагаа, 38 орон, тэдэнэй дунда США, Англи һаналда баряа.

НЬЮ-ИОРК

США-гай КОМПАРТИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Ороной элшэ хүсэнэй бүхы предприятинуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулбал, тэрээгээр дуталдахаяа болихо байнабди гэжэ США-гай Коммунис парти дурадхаба.

Һая бии болгогдоһон элшэ хүсэнэй федеральна управлениие усадхажа, элшэ хүсэнэй асуудалнуудые шиидхэхэ, демократическа аргаар һунгагдаһан национальна совет оробдонь байгуулхые Компарти уряална. Израилиие, Урда Вьетнамые, Урда Африкые, Чилиин хунтые буу зэбсэгүүдээр хангалга болюулха эрилтэ табяа.

Элшэ хүсэнэй дуталдаһанһаа боложо, хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргаха ябадал буруу гэжэ США-гай коммунистнууд тоолоно.

Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холл Компартиин Национальна Соведэй ЦК-гай заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, элшэ хүсэнэй дуталдаһанай түлөө нефтиин корпорацинууд харюусаха ёһотой гэжэ тэмдэглэбэ. Нефтиин монополинууд баяжахын тула оролдон, орон доторхи түлишын үнэ сэн хүндэрүүлнэ, нефть болбосоруулдаг заводуудые нэмэжэ бариха хэмжээнүүдые бэелүүлнэгүй.

ПАРИЖ

Камбоджодохи байдал

ТАСС

Пномпеньһээ хойгуур 13 километртэ байдаг Тонлесап мүрэнэй зүүн эрьедэхи Мукампул гэжэ тосхон шадар эшээлһэн Пномпениин сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдтэ Камбоджын патриодууд добтолбо. Эндэ болоһон байлдаануудай үедэ пномпениин командовани шэнэ хүсэ хаяха, гол мүрэнэй флотиин корабльнуудые хэрэглэхэ баатай болоо.

Такео провинциин түб шадар шанга байлдаанууд болоно гэжэ гадаадын информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ. Пномпениин сэрэгүүдэй агаарһаа дэмжэгдээшье һаань, патриодууд үүсхэл эдэбхиеэ алданагүй.

ВАШИНГТОН

„Хүйтэн дайнай" заншал баримтална

ТАСС

Вашингтон штадһаа сенатор-демократ Г. Джексон США-гай конгресс дээрэ үгэ хэлэхэдээ, совет-американ харилсаа һайжаруулгада, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада тойбо татаха ябуулга хэһэн байна. Энэ удаада тэрэ стратегическа добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха талаар совет-американ хөөрэлдөөнүүд тухай хэлэбэ. Советскэ Союзай хараа бодолые Джексон буруушааха зуураа, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд дээрэ совет талын хэһэн ябуулгануудые буруу һүргэхые оролдоо.

ПЕРУ. Түб хотын талмайнуудай нэгэн генерал Сан-Мартинай нэрээр нэрлэгдэнхэй юм. Тэрэ Испаниин колонизаторнуудай урдаһаа эсэргүүсэн бодоһон сүлөөрүүлэлгын армиие ударидаһан байха юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лимэ хотын Сан-Мартинай нэрэмжэтэ талмай.
Кейстон—ТАСС-ай фото.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЕВРОПОДОХИ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУҺАД

Европо түбиин хуби заяанда ехэ нүлөө үзүүлхэ зэргэтэй хэлсээнүүд Женевэ ба Венэдэ боложо байна.

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной талаар зүблөөнэй түгэсхэлэй шатада батлан абтаха документнүүд Женевэдэхи хэлсээнүүдэй үедэ бэлдэгдэнэ. Хэдэ хэдэн тодорхой асуудалнуудта капиталис ба социалис оронуудай ондо ондоогоор хандадаг байгаашье һаань, бүхы дээрээ зүбшэлнүүд тааруутаар үнгэржэ, амжалта туйлагдаха гэжэ найдахаар шэнжэ тэмдэгүүд үзэгдэдэг болоо.

Энэ хадаа Европодо хамтаараа аюулгүйе сахиха эмхиин үндэһэ һуури болгожо үгэхэ ёһотой гол политическэ документые хараалан тодорхойлологдо хамагай түрүүндэ хамаадана. «Европодохи аюулгүй байдалай үндэһэ һуури ба Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай гол ёһонууд тухай генеральна декларациин» проектые зүблөөндэ хабаададаг оронуудай үзэмжэлдэ СССР табиһан байна. Харилсаануудай тус тус гол ёһые зүбшэн хэлсэлгэ мүнөө боложо байнхай, тэдэнэй нэгэн — хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй байха гол ёһон зүбшэгдэжэ дүүргэдэ.

Экономико, эрдэм ухаан ба техникын талаар харилсаа холбоон тухай документ мүн лэ бэлдэгдэнэ. Тэрэ илангаяа амжалтатайгаар бэлдэгдэжэ байнхай. Соёлой, гэгээрэлэй, холбоо болон мэдээсэлэй талаар харилсаа холбоон тухай документые бэлдэжэ байһан комиссида шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл олоншог байһан зангаараа. Гэбэшье тус комисси урдаа табигдажа байһан зорилгонуудые шиидхэлгээр һүүлэй үедэ нилээд урагшаа дабшаа.

Венэдэхи хэлсээнүүд Женевэдэхи хэлсээнтэй үнэндөө холбоотой бэшэ. Гэ... шье тэдэ хэлсээнүүдэй һайнаар дүн... хые Европо түбиин бүхы арадууд ху... нэ. Харин түбэй Европодохи зэбсэг хүсэнүүдые болон буу зэбсэг хуря... тухай тиимэ тон шухала асуудал т... хэлсэгдэнэ ха юм.

Хоёрдохёор, совет ба американ прое... тые Венэдэхи хэлсээндэ хабаадагшад ш... жэлжэ эхилээ. Нэгэ талаһаа Совет... Союзай, ГДР-эй, Польшын, Чехосло... киин, нүгөө талаһаа, мүн СШ... гай, Англиин, ФРГ-гэй, Голланди... Бельгиин, Люксембургын ба Канад... зэбсэгтэ хүсэнүүдые процентын тал... адлинуудаар, 1975—1977 онуудта ... бан шата болгожо хорооохые СССР ... радхаа. Нэтэн доро бүхы буу зэбсэгү... тэрэ тоодо ядерна зэбсэг хороог... ёһотой.

США-гай дурадхал ямар бэ гэхэ... оройдоол хоёр ороной — СССР-эй ... США-гай сэрэгүүд хороогдохо, тиихэ... американ проектын ёһоор Совет... Союз Холбоото Штадуудайхида орхо... олоор сэрэгүүдээ хороохо болоно. ... рэнһээ гадна түрүүшын үедэ хуур... газарай сэрэгүүдые хороохо, тиихэд... түбэй Европодо бии байһан буу зэб... гүүдые ондоо тээшэнь гаргахагүй гэ... хараалагдана.

Эндэ илгаануудайнь бага бэшэ ба... һые обёорон харанабди. Гэбэшье ... угаа шухала асуудал һайнаар зүбш... хэлсэхээр бэлэн байһанаа али али та... элирхэйлэн мэдүүлнэ. Хэлсээнэй бол... жо байһан оршон байдал али алинда... тааруу шиидхэбэри гаргаха эрмэлзээ... тухай гэршэлжэ үгэнэ гэжэ бүхы дел... гацинуудай түлөөлэгшэд һанамжална.

ФРАНЦИИН АЖАЛШАД ТЭМСЭЛ ХЭНЭ

Парижай газетэнүүдэй шэнжэлэгшэдэй нэгэн һанамжын ёһоор олонниитэ арад зоной декабриин 6-да хэһэн забастовко шэнги тиимэ ехэ ябуулга Францида үнинэй үзэгдөөгүй юм. Профсоюзуудай томо центрнүүдэй уряада харюу болгон энэ үдэр бүхы орон дотор 24 часай бүгэдэ ниитын забастовко үнгэргэгдөө. Коммунис, социалис ба бусад партинуудай, ниитын эмхинүүдэй уряагаар Парижай, Марселиин, Лионой, Гаврын, Тулузын, Франциин бусад городуудай үйлсэнүүдтэ хүсэтэ ехэ демонстрацинууд болоо. Юумэнэй сэнгэй хүндэрэлгэтэй тэмсэхэ национальна үдэртэ зорюулагдажа эдэ демонстрацинууд болоһон байна бшуу.

Юумэнэй сэнгэй хүндэрэлгэтэй тэмсэхэ уряатайгаар хэдэн олон миллион французуудай демонстрацида гараһаниинь тушаан болоһон ушар бэшэ юм. Францида һүүлэй үедэ юумэнэй сэн ехээр хүндэрөө. Энэ талаар Франци Баруун Европын бусад гүрэнүүдые ахижа гараа. Бүри доогуур абтаһан тусхайта мэдээнэй ёһоор орон дотор розничнэ сэн дунда зэргээр жэлдээ 10 процентээр нэмэнэ.

Францида хүдэлмэригүйдэлгэ олошоржол байһаар. 50-яад онуудта орон дотор хүдэлмэригүйшүүл тиимэ олон бэшэ байгаа һаа, харин 1972 оной эсэстэ 800 мянган хүн болоһон байха юм. Мүнөө үедэ хүдэлмэригүйшүүлэй са... шадаа бүри олон болохо шэнжэ тэмд... элеэр харагдана.

Франциин экономикын бэрхэшээлд... оройонһоо уламжалан һүүлэй үедэ ... дэн томо предприяти хаагдаа. Безон... сондохи «Лип» гэжэ часай заводто ... хад үлүүтэй жэлэй турша соо үргэ... жэлһэн шанга арсалдаан бүхы Франц... дотор үргэнөөр дэмжэгдээ. Ушарын... хадаа ажалһаа гаргуулха аюул ороно... бусад олон предприятинуудай хүдэлм... рилэгшэдтэ тохёолдожо магад бай... бшуу. Араб оронуудһаа нефть газа... шань худалдалгые хизаарлалгын Фра... цида хамаадаагүй байгаашье һаань... элшэ хүсэнэй талаар мүнөөнэй бэрхэ... шээлнүүд Франциин экономикые бүри... ехэ түгшүүриилдэ оруулна. Энэ хада... француз ажалшадай байдалай муудаһа... най гол шалтагаан бэшэ юм. Энээн ту... хай хэлэхэдээ, ФКП-гэй генеральн... секретарь Ж. Марше һаяхан иигэж... онсолон тэмдэглээ һэн. Томо капита... «ажалшадые бүри ехээр мүлжэхые, улам ехэ ашаг олзо олохын тулада т... дэнэй байдал муудхаахые» хүсэнэ. Г... бэшье монополинуудай добтолжо бай... хада француз ажалшад миин һуужа... байхагүй. Энээниие декабриин 6-да боло... һон бүгэдэ ниитын забастовко хүсэ... эли тодоор харуулаа.

ХУНТЫН ШЭНЭ БУЗАГАЙ МУУХАЙ ЯБУУЛГАНУУД

«Чилидэ фашизм бүдүүлигээр аашална» гээд Колумбиин «Тьемпо» гэжэ буржуазна томо газетэ Чилиин мүнөөнэй байдалые шэнжэлхэдээ бэшэһэн байна. Тиимэ болохолоороо, Чилиин газар дээрэ гурбан һарын турша соо болоожо байһан бузагай үйлэ хэрэгүүд тухай буржуазна хэблэлэй зарим органуудшье зэбүүрхэнгүйгөөр бэшэжэ шаданагүй. Хэдэн арбаад мянган патриодууд буудуулан алагдаа, зобоогдоно тулаагдана, түрмэнүүд болон концлагерьнуудта хаагдана. Чилиин Коммунис партиин генеральна секретарь нүхэр Луис Корваланда ехэ аюул тохёолдоод байна. Тэрэниие фашис засагайхид Досон арал — «үхэлэй арал» дээрэхи концлагерьта хаанхай. Байгаалиин уларилай угаа хүндэ хүшэр эрхэ байдалтай газарай лагерьта байгшад сохюулжа наншуулжа, үлэсэжэ, үбшэлжэ хосорно.

«Коммунизмые усадхаха», «марксизмые зайсуулха» гээшэ зорилгомнай болоно гээд Чилиин арадай алууршад мэдүүлнэ. Зүгөөр коммунизмда эсэргүү тэдэнэй ябуулганууд Чилиин бүхы арадай демократическа эрхэдэ, гражданска сүлөөдэ ехээр добтолгоёо далдалха гэһэн тулюурхан һэдэлгэ болоно гэжэ эли бэшэ аал. Нютагай помещигүүдэй-финансые баригшадай, империалис монополинуудай, эзэрхэлгэ орон дотор утаа түргэнөөр һэргээгдэнэ. Арадай засагай үедэ ажалшадай гарта ороһон Чилиин байгаалиин баялиг, газар, фабрика ба заводууд урдынь эзэдтэ, тэрэ тоодо хариин монополинуудта бусаан үгтэнэ. Хунта шанга засаг тогтоожо, империализмын ба нютагай баяшуулай аша туһада тааруу колониальна гурим һэргээхые үнэндөө хүсэнэ гээшэ.

Латинн Америкэ түбидэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн империализмда эсэргүү тэмсэл дарахые хархис хүсэнүүд угаа ехэ хүсэлэл гаргана. Энээн тухай Уругвайн засагаархидай һүртэ муухай хэмжээнүүд гэршэлэн харуулжа үгэнэ. Орон дотор Компартиие, бусад түрүү үзэл бодолто партинууд ба эмхинүүдые хорихо тухай декрет тэдэнэр һаяхан баталан абаа. Уругвайн Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Родней Арисменди — уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшадай нэгэн арестовалагданхай.

Чилиин фашистнуудай ба Урутвайн хархис хүсэнүүдэй бузагай муухай гэмтэ ябуулгануудта эсэргүү буруушаалгын хүдэлөөн бүхы дэлхэй дээрэ бүри хүсэтэйгөөр боложо байна. Нүхэд Корвалан ба Арисмендиие, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө латинамерикан бүхы тэмсэлшэдые концлагерьнууд болон түрмэнүүдһээ дары сүлөөлхэ тухай арадууд эрид шанга эрилтэ хэнэ.

А. КРАСИКОВ,
В. ГОНЧАРОВ,
Н. ЧИГИРЬ.
(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадагшадай ажалайнгаа дүнгүүд тухай хөөрэлдөөн» — тусхай хуудаһан.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Шэнэ юумэ бэдэрэлгэ» — В. Штеренбергын стат... КПСС-эй райкомуудай пл... нумүүд дээрэһээ. Түр... орон доторной.

Гурбадахи хуудаһанд... Арадай хиналтын хуудаһ...

Дүрбэдэхи хуудаһанд... «Һургуулинуудһаа мэдээс... нүүд» — сүтлүүлбари. Х... лын саанаһаа. Уласхоор... дын шэнжэлэл.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — Телепанорама. 19.25 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 19.55 — «Буряадай уран зураашадай мастерскойнууд соо» гэһэн дамжуулга. 20.25 — «Арадуудай эб найрамдал, зол жаргал ба аюулгү... байдалай түлөө» гэһэн хөө... рөөн. 20.45 — Концерт. 21.2... — «Уласхоорондын шэнжэ... лэл» (буряадаар). 21.35 — «Табан жэлэй алхам». — хүдөөгэй ажалшадта зорю... лагдаһан дамжуулга. 22.0... — Телевизионно соносхо... нууд. 22.10 — «Чертова дю... жина» — уран һайхана... фильм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-61.